

Hoofdstuk 4

Overzicht van de rechtspraak (2015 - mei 2016)

1. TENDENSEN

In dit hoofdstuk geeft Myria een overzicht van de relevante rechtspraak uit 2015 en begin 2016 (tot mei 2016) in dossiers van mensenhandel en mensensmokkel⁴⁵⁵. Dit jaar is het overzicht gebaseerd op dossiers waarin Myria zich burgerlijke partij stelde, op de beslissingen die we hebben ontvangen van de gespecialiseerde opvangcentra voor slachtoffers en op beslissingen die ons zijn meegedeeld door magistraten en terreinactoren. Myria geeft ook toelichting bij een uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Tenslotte komt ook één arrest van de Raad van State aan bod over de tijdelijke administratieve sluiting van een zaak waarin zich feiten van mensenhandel hebben voorgedaan.

Myria heeft kennis genomen van 83 uitspraken van gerechtelijke autoriteiten.

Hieronder overloopt Myria hiervan de meest interessante beslissingen, met name 53 uitspraken in 50 zaken in verschillende rechtsgebieden van het land:

- Bij 15 uitspraken in 14 zaken ging het om zaken van seksuele uitbuiting. Het gaat om uitspraken van de hoven van beroep van Antwerpen (Antwerpen, Turnhout), Brussel (Franstalige en Nederlandstalig), Gent (Oost-Vlaanderen (Gent) en West-Vlaanderen (Brugge)).

Inzake **seksuele uitbuiting** blijkt dat heel wat beslissingen betrekking hebben op minderjarigen, die soms zeer jong zijn. Het gaat o.m. om Belgische jonge meisjes die uit een

jeugdinstelling zijn weggelopen en door *loverboys* worden gerekruteerd. Ook de Nigeriaanse meisjes zijn heel jong. Opvallend waren een beslissing waarbij rekening werd gehouden met feiten die zich in het buitenland hadden voorgedaan en een andere beslissing inzake seksuele uitbuiting van twee mannen waarbij de tenlastelegging voor mensenhandel niet in overweging werd genomen.

- bij 26 uitspraken in 25 zaken ging het om zaken van economische uitbuiting. De uitspraken vielen in zeer uiteenlopende sectoren en worden per activiteitssector voorgesteld (bouw, land- en tuinbouw, transport, horeca, bakkerij, vleesverwerkende industrie, winkels, maneges, schoonmaak, servetten- en papierfabriek en huishoudelijk werk). Het ging om beslissingen binnen het rechtsgebied van alle hoven van beroep: Antwerpen (afdeling Turnhout), Brussel (Brussel Franstalig, Waals-Brabant, Leuven), Gent (Oost-Vlaanderen (Gent, Dendermonde)), Luik (Luik en Namen) en Bergen (afdeling Bergen).

Inzake **economische uitbuiting** heeft Myria, voor het eerst, kennis genomen van een beslissing inzake economische uitbuiting van een minderjarige in een andere sector dan huishoudelijk werk.

Om tot het besluit te komen dat er sprake is van arbeidsvoorwaarden in strijd met de menselijke waardigheid die een bestanddeel zijn van mensenhandel, hebben de rechters rekening gehouden met volgende elementen: arbeidsvoorwaarden en -omgeving (buitensporige werkuren, belachelijk lage lonen, geen rustdagen), huisvesting in slechte omstandigheden, onder diverse voorwendsels loon inhouden, afhankelijkheid t.o.v. de werkgever. Opvallend is ook dat in het geval van een werknemer die het slachtoffer was van een ernstig arbeidsongeval, waarbij de werkgever de feiten heeft proberen te verdoezelen, dit als doorslaggevend werd beschouwd om te besluiten dat het om werkomstandigheden in strijd met de menselijke waardigheid ging.

⁴⁵⁵ Deze beslissingen worden gepubliceerd op de website van Myria www.myria.be. Een aantal beslissingen uit de rechtspraak van begin 2015 werden behandeld in het vorige jaarverslag Mensenhandel en Mensensmokkel 2015, *Schakels verbinden*.

Net zoals de afgelopen jaren stellen we het bestaan vast van frauduleuze constructies om de uitbuiting te verdoezelen: meervoudige onderaanneming, fraude met detachering van werknemers en fraude via schijnzelfstandigen. Hierdoor is het moeilijk om een veroordeling te bekomen voor mensenhandel in een eerder atypische sector zoals de transportsector.

In een belangrijke zaak van schoonmaak in onderaanneming in fastfoodrestaurants heeft de rechtbank na lezing van het dossier evenwel geoordeeld dat de opdrachtgevers niet voldoende kennis van de feiten hadden om als medeplichtige aan feiten van mensenhandel te kunnen worden beschouwd.

Tenslotte was er voor de arbeidsrechtbank van Brussel ook een interessante beslissing tegen een voormalig diplomaat en zijn echtgenote in een zaak van huishoudelijk werk. De rechtbank heeft geoordeeld dat mensenhandel was aangetoond en heeft de werkneemster een schadevergoeding toegekend.

- de Nederlandstalige correctionele rechtbank van Brussel heeft een uitspraak op verzet gedaan in een zaak van uitbuiting van bedelarij van volwassenen met een handicap. De uitspraak bij verstek werd in het vorige verslag toegelicht.
- bij 11 uitspraken in 10 zaken voor de hoven van beroep van Antwerpen, Brussel (Brussel, Leuven) en Gent (Oost-Vlaanderen (Gent) en West-Vlaanderen (Brugge)) ging het om zaken van mensensmokkel.

Bij **mensensmokkel** gaat het meestal om goed gestructureerde organisaties. In dit dossier hebben de slachtoffers zich burgerlijk partij gesteld en kregen ze een schadevergoeding toegekend. De tenlastelegging mensensmokkel werd ook gebruikt om beklaagden te vervolgen die mensen tewerkstelden onder een valse identiteit, met name hun eigen identiteit.

2. MENSENHANDEL

2.1. | Europees Hof voor de Rechten van de Mens, zaak L.E. versus Griekenland, 21 januari 2016 (verzoek nr. 71545/12)

In een zaak van een Nigeriaanse vrouw die zich op het Griekse grondgebied moest prostitueren heeft het Hof geoordeeld dat er onder andere sprake was van een schending van artikel 4 van het EVRM, dat slavernij en dwangarbeid verbiedt⁴⁵⁶.

De jonge vrouw was Griekenland in 2004 binnengekomen met de hulp van een man, tegen een schuldbelofte van 40.000 euro. Voor haar vertrek uit Nigeria vond een voodoo-ritueel plaats. Zodra ze in Griekenland was, nam hij haar paspoort af en verplichtte haar zich te prostitueren. Ze werd meermaals aangehouden wegens prostitutie en inbreuken op de wetgeving inzake binnenkomst en verblijf van vreemdelingen. Toen ze in november 2006 opgesloten zat met het oog op haar uitwijzing, diende ze klacht in tegen deze man en zijn echtgenote. Ze kreeg daarbij hulp van een niet-gouvernementele organisatie, waarmee ze al zo'n twee jaar in contact stond. De directrice van deze organisatie werd verhoord en bevestigde de verklaringen van verzoekster. Het is echter pas negen maanden na het indienen van haar klacht dat justitie haar het statuut van slachtoffer van mensenhandel heeft toegekend.

Het Hof wees erop dat mensenhandel onder artikel 4 van het Verdrag valt (§58) en dat het de lidstaten een aantal positieve verplichtingen oplegt, die onder andere te maken hebben met de bescherming van het slachtoffer van mensenhandel en met de preventie en bestraffing ervan (§64).

Het Hof heeft vastgesteld dat de operationele maatregelen om verzoekster te beschermen wel heel traag zijn toegepast, vooral gelet op de termijn die tussen het neerleggen van de klacht en de erkenning als slachtoffer zat. Dit kwam doordat de verklaring van de directrice van

⁴⁵⁶ Zie over dat arrest CH-E. CLESSE, "Fugit irreparabile tempus", nota onder EHRM (sectie 1), 21 januari 2016, *Rev. Dr. pén.*, 2016, pp. 701-707.

de ngo door onachtzaamheid van de politiediensten, niet tijdig in het dossier was opgenomen.

Het Hof heeft ook een aantal vertragingen en tekortkomingen vastgesteld inzake procedurele verplichtingen met betrekking tot de Griekse staat, met name op vlak van efficiëntie van het vooronderzoek en het onderzoek van de zaak.

2.2. | Seksuele uitbuiting

Slachtoffers van loverboys, onder wie Belgische minderjarigen die zijn weggelopen

Verschillende beslissingen hebben betrekking op slachtoffers van loverboys.

Zo sprak **de correctionele rechtbank van Antwerpen** zich uit in vier zaken rond seksuele uitbuiting van minderjarigen die weggevlucht waren uit jeugdinstellingen⁴⁵⁷. Verschillende van de minderjarige slachtoffers waren bij verschillende zaken betrokken.

Een van de zaken (waarvan hetzelfde slachtoffer aan de basis ligt als in de andere zaken)⁴⁵⁸ ging aan het rollen nadat de politiediensten de melding kregen dat een minderjarig meisje dat als vermist geseind stond, werd vastgehouden in een woning. Zowel het slachtoffer als een van de beklaagden werden in de woning aangetroffen. Het slachtoffer verklaarde aan de politiediensten dat zij tegen haar wil seksuele handelingen moest uitvoeren. De aangetroffen beklagde gaf toe dat hij het slachtoffer al een drietal weken in zijn woning vasthield op vraag van de twee andere beklaagden, die haar pooiers waren.

Het meisje kon veel informatie geven over de activiteiten van de daders, ook met betrekking tot andere slachtoffers, waardoor de politiediensten een verder onderzoek startten. Meer feiten kwamen aan het licht via telefoontap, telefonieonderzoek, verklaringen van slachtoffers, getuigen en beklaagden, en gegevens van een gps-toestel.

De beklaagden benaderden (Belgische) minderjarige meisjes, tussen de veertien en zestien jaar, die in een kwetsbare thuissituatie zaten. De meisjes waren in jeugdinstellingen geplaatst maar waren die ontvlucht en stonden als vermist geseind. De jonge mannen maakten contact met de meisjes, onder meer via Facebook. Ze vingen de meisjes eerst bij hen thuis op en dwongen hen nadien zich te prostitueren. De meisjes waren uit de jeugdinstelling gevlucht en wisten niet waarheen, hadden geen verblijf en waren daardoor makkelijke slachtoffers voor de daders. Sommige waren verliefd op hun pooier. Ze werden naar hotels gebracht waar ze seks moesten hebben met mannen. Ze werden onder druk gezet omdat ze geen geld en onderdak hadden. Soms werd geweld gebruikt als de meisjes weigerden zich verder te prostitueren. In één geval werd een meisje ook verkracht door een beklagde. In een van de zaken waren ook de partners van de pooiers op de hoogte van wat hun echtgenoten deden met de meisjes.

In de vier zaken werden verschillende beklaagden vervolgd voor mensenhandel met verzwarende omstandigheden (onder andere ten aanzien van minderjarigen). In de hierboven besproken eerste zaak werden vijf beklaagden vervolgd, waarvan drie voor mensenhandel. In een tweede zaak werden drie beklaagden vervolgd, alle drie voor mensenhandel⁴⁵⁹. In een derde zaak zes beklaagden, waarvan vijf voor mensenhandel⁴⁶⁰, en in een vierde zaak één beklagde⁴⁶¹. Daarnaast werden sommige beklaagden ook vervolgd voor (poging tot) verkrachting, het vasthouden van en het leveren van drugs aan minderjarigen.

De rechtbank achtte de feiten van mensenhandel in alle vier zaken bewezen en sprak zware straffen uit zoals gevangenisstraffen van 30 maanden tot 8 jaar en geldboetes.

In verschillende zaken stelden zowel Myria als Child Focus zich burgerlijke partij en kregen ze elk een symbolische schadevergoeding van 1 euro. De slachtoffers die zich burgerlijke partij stelden kregen een voorlopige schadevergoeding in afwachting van een medisch onderzoek dat de definitieve geleden schade moest vaststellen bij de zeer jonge meisjes.

In een zaak die in Brussel op 25 juni 2015 is voorgekomen⁴⁶² werd een Albanees veroordeeld tot 4 jaar gevangenisstraf en een boete van 18.000 euro voor

457 Corr. Antwerpen, 15 december 2015, K. AC4 (definitief), 22 december 2015, k. A4C (definitief want beklagde is te laat in beroep gegaan en beroep werd onontvankelijk verklaard), 21 maart 2016, K. AC4 (nr. 1397, beroep) en nr.1398 (definitief). Over de beslissing van 15 december 2015, Zie ook dit deel, hoofdstuk 2 (dossieranalyse), punt 1.1.1.

458 Het gaat over de beslissing van 22 december 2015.

459 Corr. Antwerpen, 15 december 2015. Zie hierover dit deel, hoofdstuk 2 (dossier analyse), punt 1.1.1.

460 Corr. Antwerpen, 21 maart 2016, nr.1398.

461 Corr. Antwerpen, 21 maart 2016, nr.1397.

462 Corr. Brussel Franstalig, 25 juni 2015, 47ste k. (definitief).

mensenhandel en uitbuiting van de prostitutie van zijn vrouw, ook een Albanese. Het slachtoffer had haar echtgenoot in Albanië ontmoet. Ze was toen amper 18 jaar en zat in een precaire familiale en sociale situatie. De rechtbank baseerde zich onder andere op een nota met daarin uitleg over de loverboytechniek, die was opgesteld door een opvangcentrum dat het slachtoffer begeleidde. De beklaagde had haar een mooie toekomst voorgespiegeld maar heeft haar uiteindelijk gedwongen zich in Griekenland te prostitueren. Het geld dat ze verdiende moest ze aan hem afstaan. Hij zei dat hij van haar hield maar is uiteindelijk enkel met haar gehuwd opdat ze een document zou ontvangen waarmee ze naar België kon gaan om er zich verder te prostitueren. In het verleden had ze geen toegang gekregen tot het Belgische grondgebied en was ze naar Albanië uitgewezen.

Het dossier ging aan het rollen na politie-informatie over de beklaagde die zijn echtgenote zou uitbuiten. Zo eiste de beklaagde onder andere dat ze wekelijks 3.000 euro zou opbrengen, om een gebouw te kunnen huren waar hij cannabis kon telen. Ze zou ook mishandeld zijn geweest. Naar verluidt zou hij niet werken en volledig leven van wat de prostitutie van het slachtoffer opbracht.

De beklaagde betwistte die tenlasteleggingen. Volgens hem waren de verklaringen van zijn echtgenote niet geloofwaardig en werden ze tegengesproken door elementen die hij aan het dossier toevoegde. De rechtbank wees er evenwel op dat het dossier niet was geopend na een klacht van het slachtoffer maar wel op basis van politie-informatie. Deze informatie werd bevestigd door informatie uit Albanië en door andere tijdens het onderzoek verzamelde elementen. De verklaringen van het slachtoffer hebben de reeds gekende informatie achteraf enkel verduidelijkt.

De rechtbank heeft de verbeurdverklaring van de tijdens de huiszoeken in beslag genomen geldsommen uitgesproken en de verbeurdverklaring per equivalent van de som van 157.000 euro, na aftrek van de in beslag genomen geldsommen.

Het slachtoffer vroeg ook dat de beklaagde zou veroordeeld worden om haar 60.000 euro te betalen (*ex aequo et bono* evaluatie van haar morele schade en van een materiële schade die overeenkwam met het ontvangen 'loon', waar ze niet heeft kunnen van genieten omdat ze dat aan de beklaagde heeft afgestaan). Ze vroeg verder dat de verbeurdverklaarde bedragen haar zouden worden toegekend voor het bedrag van haar verzoek, bij toepassing van artikel 43bis van het Strafwetboek.

De rechtbank heeft, zonder motivering evenwel, geoordeeld dat het haar niet toekwam om het equivalent

van de sommen die ze in het kader van haar prostitutie-activiteiten als loon heeft ontvangen, toe te kennen. De rechtbank kende haar een morele schadevergoeding van 15.000 euro toe maar weigerde haar bij voorrang de verbeurdverklaarde sommen toe te kennen in toepassing van artikel 43bis van het Strafwetboek. Voor teruggave of toekenning van verbeurdverklaarde zaken aan de burgerlijke partij moet die laatste er eigenaar van zijn, wat hier niet het geval was. Door de veroordeling van beklaagde tot het schadeloosstellen van de burgerlijke partij ontstaat weliswaar een schuldvordering maar dit betekent nog niet dat de burgerlijke partij eigenaar wordt van de per equivalent verbeurdverklaarde sommen. Het gaat hier immers om twee verschillende begrippen.

In een andere zaak, die ook in Brussel is voorgekomen, heeft de **correctionele rechtbank**⁴⁶³ op 21 mei 2015 de veroordeling die bij verstek tegen de beklaagden was uitgesproken, bevestigd. Twee beklaagden (van wie één recidivist) waren bij verstek veroordeeld voor mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting tegenover twee jonge Albanese vrouwen en allebei voor uitbuiting van de prostitutie van hun eigen vriendin⁴⁶⁴. Beide jonge vrouwen waren gerekruteerd door deze Albanese loverboys (van wie één via Facebook). Geleidelijk aan werden ze verplicht zich te prostitueren, onder meer met de belofte dat ze een beter leven zouden krijgen. Ze hebben zich geprostitueerd in Nederland en Duitsland, waar ze het land zijn uitgewezen omdat ze valse paspoorten bij zich hadden, die ze van de beklaagden hadden gekregen. Daarna zijn ze in Brussel beland, waar ze zich in de Aarschotstraat hebben geprostitueerd. Hun opbrengsten moesten ze aan de beklaagden afstaan en ze waren ook het slachtoffer van fysiek en moreel geweld.

Na verzet van een van de beklaagden heeft de rechtbank de uitgesproken veroordeling bevestigd, onder meer op basis van de eensluidende verklaringen van de slachtoffers. Die leken tijdens hun eerste verklaringen nogal angstig en hadden bovendien schrik van de reactie van de beklaagden, na hun beslissing om uit de prostitutie te stappen.

Tegen de beklaagden werd onder meer een verbeurdverklaring van 150.000 euro uitgesproken, zijnde de vermogensrechtelijke voordelen die ze rechtstreeks uit de misdrijven hadden gehaald.

463 Corr. Brussel Franstalig, 21 mei 2015, 47ste k. (definitief).

464 Corr. Brussel Franstalig, 19 februari 2015, 47ste k. (bij verstek).

Grootschalige seksuele uitbuiting in Thaise massagesalons

Een belangrijke zaak waarin Myria zich burgerlijke partij heeft gesteld betreft feiten van seksuele uitbuiting in massagesalons.

In een vonnis van 27 januari 2016 heeft de correctionele rechtbank van Brussel⁴⁶⁵ zich uitgesproken in een zaak van mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting en andere inbreuken in verband met prostitutie rond verschillende Thaise massagesalons. Die salons waren eigenlijk verdoken bordelen. De feiten dateren van 2005 tot 2009. De zaak ging aan het rollen toen op een korte periode verschillende Thaise vrouwen zelfmoordpogingen ondernamen. Het strafdossier werd samengesteld door telefoontaps, observaties, huiszoeken en verklaringen van beklaagden en slachtoffers.

Zes beklaagden werden vervolgd waaronder een van de hoofdverdachten, een Belgische boekhouder die in Spanje verbleef. Hij was de boekhouder van de Thaise massagesalons, en was ook als zaakvoerder of vennoot betrokken in verschillende zaken. Uit het strafdossier blijkt dat hij met zijn boekhoudkantoor ook veel contacten onderhield met andere Thaise bordelen waar hij de boekhouding en opvolging van de sociale verplichtingen deed. Zo werd hij gelinkt met een dertigtal massagesalons. Achter elk massagesalon zat een 'propre', officieel geregistreerde firma.

De andere hoofdverdachte was uitbater, op papier of in feite, van verschillende salons in Vlaanderen.

De massagesalons werden meestal uitgebaat door Thaise vrouwen. Met sommigen van hen hadden de beklaagden een liefdesrelatie. In werkelijkheid werden de salons gerund door Belgische mannen die zich achter de schermen hield en de ontvangsten inden. De vrouwen kregen een luttele 300 of 500 euro of in het beste geval 800 euro per maand. De administratieve en financiële afhandelingen gebeurden door de beklagde boekhouder. De zaken werden gerund in gewone burgerhuizen door vrouwen die nauwelijks Nederlands of Engels spraken en de administratie dus niet begrepen. De reclame voor de massagesalons gebeurde via internet.

De meisjes werden uit Thailand gelokt onder het valse voorwendsel van een huwelijk of werk. Ze werden naar België gehaald met een toeristenvisum. Dan volgde een huwelijk of schijnhuwelijk waardoor de meisjes papieren

kregen en konden werken. Andere meisjes hadden geen wettig verblijf. De meeste meisjes wisten niet dat hen werk in de prostitutie te wachten stond. Uit het dossier bleek ook dat geld betaald werd voor meisjes die uit Thailand naar België gehaald werden, voor 9.000 euro per aangeleverd meisje.

Eenmaal in België werden hun papieren afgenomen en moesten ze zes of zeven dagen op zeven werken, met vaak lange werkdagen. Ze verdienden op papier een minimuminkomen maar kregen in werkelijkheid veel minder. Ze verdienden pas geld als ze klanten hadden en moesten de helft van hun inkomsten afgeven om de kosten van hun visum en verblijfspapieren terug te betalen. Ze bevonden zich in een kwetsbare positie omwille van hun precaire verblijfsituatie, omdat ze zwanger waren, geen financiële middelen hadden, de taal niet machtig waren en de sociale wetgeving niet kenden. Vaak woonden ze in de massagesalons en kwamen ze nauwelijks buiten. Verschillende meisjes werden gokverslaafd waardoor ze in bijkomende financiële problemen kwamen.

Daarnaast werd ook een Belgisch-Thaise koppel vervolgd dat verschillende massagesalons uitbaatte. Zij kregen daarbij advies van de boekhouder. De Thaise echtgenote zorgde voor de aanvoer van meisjes. Ze liet briefjes achter in Thaise bars en restaurants om meisjes aan te trekken om bij hen te komen werken. Ze ging ook op zoek naar mannen die garant wilden staan voor de meisjes. Eenmaal de meisjes papieren hadden, kregen de mannen 15% van de inkomsten van het meisje en kortingen op de diensten geleverd in het massagesalon. De echtgenote stond onder druk van haar Belgische man die controleerde of de aangenomen meisjes voldoende werkten. Ze fungeerde als tussenpersoon tussen de meisjes en haar echtgenoot.

Het slachtoffer dat zich burgerlijke partij stelde was tewerkgesteld in een massagesalon van het koppel. De vrouw was onder het voorwendsel van een beter leven naar België gehaald door nog een andere beklagde. De contacten met de vader van haar kind, een Belgische sekstoerist, werden hersteld. Het kind werd ondergebracht bij de schoonfamilie. Het slachtoffer moest gaan werken in een van de massagesalons om haar reis- en visumkosten terug te betalen en om 'taksen' te betalen. Ze kreeg haar kind nauwelijks te zien. Ze kon heel gedetailleerde verklaringen geven over de valse documenten die werden opgesteld en de zeer lage verloning. Zo moesten de slachtoffers zelf hun condooms betalen en achteraf doen verdwijnen door ze in de tuin te begraven. De meisjes moesten kost en inwonen en 'taksen' betalen. Er was geen fysiek geweld maar wel psychische dwang. Zo werd bedreigd dat de politie zou worden ingeschakeld waardoor ze het land zouden worden uitgezet. Toen het slachtoffer

⁴⁶⁵ Corr. Brussel, 27 januari 2016, 46ste k. (beroep hangende).

uiteindelijk stopte met werken in het massagesalon, werd ze bedreigd en geschaduwd in opdracht van de uitbater. Ze kreeg het statuut van slachtoffer van mensenhandel.

De zes beklagden werden vervolgd voor mensenhandel met als doel seksuele uitbuiting en werk te verrichten in omstandigheden in strijd met de menselijke waardigheid, met verschillende verzwarende omstandigheden. De rechtbank achtte de tenlasteleggingen voor het merendeel bewezen, behalve ten aanzien van twee beklagden, waarbij niet kon worden hard gemaakt dat de activiteiten een gewoonte waren.

Daarnaast werden ze ook vervolgd voor onder andere exploitatie van ontucht en prostitutie, valsheid in geschrifte, het verwerven van zwarte inkomsten en het ontduiken van verschuldigde sociale zekerheids- en fiscale bijdragen (valse arbeidsovereenkomsten, valse prestatiestaten, valse btw-aangiftes, valse belastingaangiftes, valse loonbrieven...), het houden van een huis van ontucht en prostitutie en belaging van het slachtoffer dat zich burgerlijke partij stelde.

De beklagden werden veroordeeld tot gevangenisstraffen van tussen de achttien maanden en drie jaar, gedeeltelijk met uitstel. Het Belgisch-Thaise koppel werd bij verstek veroordeeld. Verschillende grote geldsommen en wagens werden verbeurdverklaard. Myria en een slachtoffer stelden zich burgerlijke partij. Het slachtoffer kreeg een bedrag van meer dan 8.000 euro toegekend voor haar geleden materiële en morele schade. Myria kreeg het bedrag van 500 euro (alhoewel het 2.500 euro had gevorderd).

Escortebureau Afrikaanse vrouwen

In een **zaak voor de rechtbank van Turnhout van 9 december 2015**⁴⁶⁶ werden drie beklagden vervolgd voor mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting en voor meerdere tenlasteleggingen inzake prostitutie van verschillende minderjarige Nigeriaanse meisjes en een meerderjarige vrouw.

De beklagde, zelf ook van Nigeriaanse afkomst, liet jonge, vaak minderjarige meisjes met valse papieren overkomen, om ze vervolgens via online advertenties als escortes te laten werken in het bureau dat ze samen met haar Belgische partner runde. De meisjes en hun familie in Nigeria werden onder druk gezet met voodoo-rituelen en bedreigd. De partner stond in voor de foto's op de website, het transport van de jonge vrouwen en het inzamelen

van het geld. De derde beklagde, een Nigeriaan, was de ex-vriend van het meerderjarige slachtoffer en was betrokken bij het oprichten van het escortebureau. Hij inde het geld van de jonge vrouwen en heeft verschillende websites ontwikkeld.

De politie werd geïnformeerd over de zaak via het opvangcentrum PAG-ASA. Twee slachtoffers stelden zich burgerlijke partij.

De rechtbank heeft het verval van strafvordering uitgesproken in hoofde van de intussen overleden vrouwelijke beklagde en heeft de twee andere beklagden veroordeeld voor de tenlasteleggingen, behalve tegenover een minderjarig meisje.

Geldtransport

In een **uitspraak van 25 maart 2016** heeft het **hof van beroep van Brussel**⁴⁶⁷ het vonnis van de **correctionele rechtbank van Brussel** volledig teniet gedaan⁴⁶⁸. Na een gedetailleerde motivering heeft het hof een beklagde die actief was in het transport van goederen, personen en geld tussen België en Bulgarije vrijgesproken van de tenlasteleggingen mensenhandel en witwassen.

Het hof heeft er om te beginnen op gewezen dat in beginsel, het feit een dame te vervoeren die naar België komt om er zich te prostitueren, geen misdrijf van mensenhandel is - ook al werd ze uitgebuit - zolang niet is aangetoond dat de beklagde op de hoogte was of moest zijn geweest van deze reële of geplande uitbuiting. Het zou hier om ruim 113 personen zijn gegaan. De meeste jonge meisjes zijn evenwel nooit verhoord en het hof meent over geen enkel element te beschikken om vast te stellen dat hun activiteit door een derde werd uitgebuit. Het hof oordeelde dat de verklaringen van de geïdentificeerde en van de verhoorde jonge meisjes, de uitgevoerde observaties en de afgetapte gesprekken niet volstaan om met voldoende zekerheid vast te stellen dat de beklagde de jonge meisjes vervoerde om tegen hen prostitutiemisdrijven te laten plegen. Bij gebrek aan voldoende materiële elementen en omdat het morele element (de kennis) niet was aangetoond voor de gevallen waarbij een uitbuiting van de prostitutie plaats zou hebben gehad, heeft het hof de beklagde dus vrijgesproken.

Het hof heeft wel de teruggave van de door de politie in

⁴⁶⁷ Brussel, 25 maart 2016, 12ste k.

⁴⁶⁸ Corr. Brussel, 7 mei 2014, 54ste k. Het vonnis is beschikbaar op de website van Myria: www.myria.be en is in het vorige verslag aan bod gekomen. Jaarverslag Mensenhandel en Mensensmokkel 2015, *Schakels verbinden*, deel 2, hoofdstuk 4, punt 1.1., pp. 109-110.

⁴⁶⁶ Corr. Antwerpen, afdeling Turnhout, 9 december 2015, k. TC1 (beroep).

beslag genomen geldsommen aan de drie jonge vrouwen gelast. Die sommen, die ze aan de beklaagde hadden moeten afstaan, behoorden hen toe.

Extraterritorialiteit

In een **zaak die op 6 november 2015 te Brussel is voorgekomen**⁴⁶⁹ werd een Nigeriaanse beklaagde, die in Spanje verbleef, onder andere vervolgd voor mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting, en voor het rekruteren en uitbuiten van de prostitutie van een jong meisje, dat op het ogenblik van de feiten gedeeltelijk minderjarig was, en dat zich burgerlijke partij had gesteld.

De rechtbank heeft zich aanvankelijk bevoegd verklaard om zich te buigen over de in Spanje gepleegde feiten en over de feiten inzake mensenhandel en uitbuiting van de prostitutie van het jonge meisje. Ze zijn immers de uiting van eenzelfde misdadig opzet dat zich op het Belgisch grondgebied heeft voortgezet met de tenlasteleggingen afpersing en witwassen, waarvoor de beklaagde ook terechtstond. Volgens rechtspraak van het Hof van Cassatie gaat het dus om een geval waarbij de bevoegdheid van de Belgische rechter kan worden uitgebreid (zie artikel 10ter en 12 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering).

De feiten zijn aan het licht gekomen na controles in de zogenaamde *carrés* in Sint-Joost. Nigeriaanse jonge meisjes verklaarden slachtoffers te zijn geweest van een Nigeriaanse organisatie. Bij een controle van het verblijfsadres dat ze hadden opgegeven, heeft de politie het jonge meisje aangetroffen. Ze woonde er met haar dochter. Tijdens haar verhoor door de politiediensten heeft ze verklaard in 2002, onder valse beloftes van Nigeria naar Europa (Spanje) te zijn gebracht in het kader van een door de beklaagde en zijn echtgenote georganiseerd netwerk. Onder dwang (voodoo) en bedreigingen werd ze verplicht zich te prostitueren. Ze was toen 15 jaar oud. Al haar opbrengsten moest ze aan de beklaagde afstaan (in totaal zou ze 10.000 euro hebben afgegeven). Begin 2004 is ze naar Italië gevlucht (waar ze zwanger is geraakt) maar onder druk van de beklaagde, die gebruik heeft gemaakt van voodoo en die haar familie heeft bedreigd, is ze snel naar Spanje teruggekeerd om er zich opnieuw te prostitueren. Begin 2010 heeft ze beslist naar België te vluchten. Bij gebrek aan andere bestaansmiddelen, heeft ze zich ook in België geprostitueerd. Onder dwang van de beklaagde heeft ze via Western Union een aantal betalingen op een rekening van de beklaagde uitgevoerd. Ook nadat ze in een gespecialiseerd opvangcentrum

was terechtgekomen, heeft de beklaagde haar nog verschillende keren opgebeld.

Een rogatoire commissie is toen naar Spanje vertrokken. Zo werd tijdens een huiszoeking op het domicilie van beklaagde in Barcelona een koffer met persoonlijke spullen van het slachtoffer aangetroffen. Op basis van een Europees aanhoudingsmandaat werd de beklaagde in Spanje opgepakt en aan België uitgeleverd.

Op grond van de gedetailleerde en herhaalde verklaringen van het slachtoffer, bevestigd door de resultaten van de rogatoire commissie, de via Western Union uitgevoerde betalingen en de verklaring van een begeleidster in het opvangcentrum, die bevestigde dat het slachtoffer telefoontjes bleef krijgen, heeft de rechtbank de beklaagde schuldig bevonden aan alle tenlasteleggingen.

De beklaagde werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van 6 jaar en een boete van 2.750 euro (500 euro vermenigvuldigd met de opcentiemen). De rechtbank heeft ten laste van de beklaagde ook de verbeurdverklaring van een geldsom van 16.000 euro uitgesproken, die overeenkwam met het voordeel dat hij rechtstreeks uit de misdrijven had gehaald. De beklaagde werd ook veroordeeld tot betaling aan de burgerlijke partij van een materiële schadevergoeding van 16.200 euro en een morele schadevergoeding van 1.000 euro. Ook werd bevolen dat de verbeurdverklarde sommen bij voorrang aan de burgerlijke partij zouden worden toegekend.

Controle en uitbesteding vanuit gevangenis

Op **17 juni 2015** boog de **correctionele rechtbank van Brugge**⁴⁷⁰ zich over een zaak van mensenhandel met seksuele uitbuiting door een Albanese bende. Er werden zes beklaagden vervolgd. De hoofdverdachte bevond zich op het moment van de feiten in de gevangenis voor andere feiten. Uit het telefonieonderzoek bleek dat hij zijn zaak verder uitbaatte van in de gevangenis, met behulp van binnengesmokkelde gsm's, en zo de touwtjes stevig in handen hield.

Uit het strafdossier bleek dat verschillende meisjes die in de bar van de hoofdbeklaagde werkten diverse diensten moesten verlenen zoals meedrinken, dansen en strippen, 'kamers' (erotische massage en geslachtsgemeenschap) en escorte. De vaste vriendin van de hoofdverdachte, op wiens naam de club stond, fungeerde als garante. Zij stond achter de toog en was medezaakvoerster/aandeelhoudster. Uit het strafdossier bleek wel duidelijk

469 Corr. Brussel Nederlandstalig, 6 november 2015, 46ste k. (definitief).

470 Corr. West Vlaanderen, afdeling Brugge, 17 juni 2015, 17de k. (beroep).

dat de hoofdverdachte de werkelijke baas was van de nachtclub. Zijn minnares moest zijn instructies volgen en implementeren op de werkvloer. Zij moest bij hem verantwoording afleggen. Ook aan zijn echtgenote gaf hij instructies. Beide vrouwen stonden onder zware druk van hem.

Een vierde beklagde, een meisje dat in de bar werkte, was ook actief betrokken bij de uitbating. Zij zorgde voor de contacten tussen de dienststers en de baas. Maar het was de hoofdbeklaagde die de prijs bepaalde die een klant betalen moest en die besliste hoe lang deze mocht blijven. Hij controleerde zijn entourage of ze wel gewerkt hadden en hoeveel ze verdiend hadden en hij controleerde wekelijks de rekeningen. De verloning die vast lag in de arbeidsovereenkomsten werd in werkelijkheid niet uitbetaald. Er werden verdeelsleutels gehanteerd (in de verhouding 50/50 of 60/40) waarbij er geen loon werd uitbetaald als er niet werd gedronken of 'gekamerd' met de klanten. De meisjes moesten hele lange werkdagen doen (van 20u tot 9u 's morgens). Er werden geen of nauwelijks rechten in de sociale zekerheid opgebouwd. Hij schuwde dreigementen en zware druk niet. De meisjes bevonden zich in een precaire verblijfsituatie en waren financieel afhankelijk. Met verschillende meisjes, naast zijn vrouw en vaste vriendin, had hij ook een relatie en kinderen. Het stond vast voor de rechtbank dat de meisjes werden uitgebuit en geen andere uitweg hadden dan hun lot te ondergaan.

Ook twee cipers uit de gevangenis werden vervolgd. Door passieve corruptie kon de hoofdverdachte zijn criminele activiteiten verder zetten vanuit de gevangenis. Ze zouden hem gewaarschuwd hebben bij celcontroles en knepen een oogje dicht voor zijn gsm- en drugsgebruik. Uit het strafdossier blijkt dat beide cipers regelmatig de nachtclub van de hoofdverdachte bezochten. Ze mochten er in ruil voor hun diensten drinken en gebruik maken van de diensten van de meisjes.

Zowel de hoofdbeklaagde, zijn vaste vriendin en garante van de nachtclub als het andere meisje dat er werkte, werden vervolgd voor mensenhandel met als doel de uitbuiting van prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting met verzwarende omstandigheden. Daarnaast werden ze ook vervolgd voor pooierschap en voor het houden van een huis van ontucht of prostitutie, valsheid in geschrifte en inbreuken op het Sociaal Strafwetboek. De rechtbank achtte de feiten van mensenhandel bewezen, behalve voor het andere meisje.

De hoofdbeklaagde bevond zich in staat van wettelijke herhaling. Hij had al een dertigtal veroordelingen opgelopen, onder meer voor exploitatie van prostitutie en mensenhandel. De rechtbank veroordeelde hem tot vier

jaar gevangenisstraf. De vriendin van de hoofdbeklaagde werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van achttien maanden, gedeeltelijk met uitstel. De rechtbank hield er rekening mee dat zij onder druk handelde van de hoofdverdachte. De andere dienstster van de nachtclub werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van zes maanden met uitstel voor het houden van een huis van ontucht en prostitutie. De echtgenote van de hoofdverdachte kreeg een gevangenisstraf van vier maanden. De rechtbank oordeelde dat zij actief deelnam aan de mensonterende praktijken doordat zij valse arbeidsovereenkomsten regelde en zo een zweem van regelmatigheid trachtte te verlenen aan de activiteiten. Daarnaast werden verschillende geldsommen die onder meer werden aangetroffen in bankkluizen, verbeurdverklaard.

Een van de cipers werd veroordeeld tot zes maanden met uitstel. De andere werd vrijgesproken wegens onvoldoende bewijzen. De rechtbank achtte het wel deontologisch discutabel dat hij de bar bezocht van de hoofdbeklaagde.

Myria stelde zich burgerlijke partij en kreeg een schadevergoeding van 2.500 euro.

Uitbuiting van Hongaarse jonge meisjes in de raamprostitutie

De **correctionele rechtbank van Gent**⁴⁷¹ heeft zich op 13 mei 2015 uitgesproken in een zaak van raamprostitutie in Gent van Hongaarse meisjes waarbij drie beklagden werden vervolgd.

De beklagden haalden meisjes uit Hongarije, die daar in armoede leefden, naar Gent. Ze werkten als raamprostitutie zeven dagen op zeven en klopten dagen van 12 werkuren. Hun geld gaven ze af aan de hoofdbeklaagde. De meisjes kregen 20 euro per dag om te eten en het huurgeld voor de vitrines. De tweede beklagde, echtgenote van de hoofdbeklaagde, controleerde de meisjes. Ze hield bij wanneer ze werkten en hoeveel ze verdienden. Ze verbleven allemaal in hetzelfde hotel. Van sommige meisjes hielden ze de identiteitsdocumenten bij. De hoofdbeklaagde gebruikte meermaals fysiek geweld tegen de meisjes en bedreigde hun familie in Hongarije.

De beklagden werden vervolgd voor mensenhandel met als doel seksuele uitbuiting met verzwarende omstandigheden. Ze werden ook vervolgd voor de exploitatie van ontucht en prostitutie. De rechtbank oordeelde dat de feiten van mensenhandel bewezen

471 Corr. Oost Vlaanderen, afdeling Gent, 13 mei 2015, 28de k. (definitief).

waren en dat zowel het materiële (de werving, het vervoer, de huisvesting, de opvang, de controle) als het morele element (de bedoeling om de meisjes seksueel uit te buiten) van het misdrijf mensenhandel voldaan waren. Ook de verzwarende omstandigheden waren bewezen.

De hoofdbeklaagde en zijn echtgenoot werden veroordeeld, respectievelijk tot twee jaar en tien maanden gevangenisstraf, gedeeltelijk met uitstel, en hoge geldboetes. Een bedrag van 100.000 euro werd verbeurdverklaard. Een derde beklaagde werd vrijgesproken van de tenlasteleggingen. De rechtbank oordeelde dat het feit dat hij mee genoot van de inkomsten uit de prostitutieactiviteiten van zijn verloofde op zich niet strafbaar is. Het koppel had een relatie en was verloofd. Ze spaarden samen voor een huis in Hongarije. Er was geen strafbaar economisch voordeel in hoofde van de beklaagde.

Seksuele uitbuiting door een Nigeriaanse bende

In deze zaak sprak de **correctionele rechtbank van Brussel**⁴⁷² zich op **5 februari 2016** uit over feiten gepleegd tussen eind 2013 en 2015 door een criminele bende die actief was in het Nigeriaanse prostitutiemilieu. Het onderzoek werd gevoerd aan de hand van telefoontaps en huiszoekingen.

Verschillende beklaagden lieten Nigeriaanse meisjes naar Europa smokkelen en via Italië overkomen naar België. De meisjes moesten de levensgevaarlijke reis vanuit Libië over de Middellandse Zee maken. Verschillende meisjes werden op zee gered door de Italiaanse zeevaartpolitie. In Italië werden ze opgepikt en naar Brussel gebracht. Ze kregen valse identiteitsdocumenten met hun eigen foto. Bij aankomst moesten ze zich prostitueren om onder andere hun reiskosten terug te betalen. Het ging om bedragen van 35.000 tot 40.000 euro. De rekrutering van de meisjes gebeurde met de hulp van familie van de beklaagden in Nigeria.

De meisjes moesten zich prostitueren in vitrines in de omgeving van het Noordstation in Brussel. De meeste inkomsten moesten ze afgeven aan hun 'madam' (vrouwelijke pooier). Vaak werd gebruik gemaakt van het **Yemeshe-systeem**. Dat is een modus operandi in het Nigeriaanse prostitutiemilieu waarbij een meisje dat geen vaste prostitutieplaats heeft, de mogelijkheid krijgt van een contractuele prostituee om zich voor enkele uren te prostitueren achter haar vitrine. Als tegenprestatie moet

het meisje 50% van haar prostitutie-inkomsten afstaan aan de contractuele prostituee.

De meisjes werden bedreigd met voodoo-rituelen. Die vonden plaats voor het vertrek in Nigeria of er werd achteraf beroep op gedaan om moeilijke meisjes terug in het gareel te krijgen. Ook de families van de meisjes in Nigeria werden aangesproken als de meisjes niet deden wat hen gevraagd werd. De meisjes durfden niet naar de politie stappen. Ze bevonden zich in een kwetsbare situatie, zonder geld en wettige verblijfspapieren, hadden geen verblijfplaats en waren volledig overgeleverd aan hun pooiers.

Uit het onderzoek bleek ook dat er nog drie meisjes in Italië waren toegekomen om overgebracht te worden naar België en ook in Nigeria stonden er drie nieuwe meisjes klaar om gesmokkeld en uitgebuit te worden.

Tijdens huiszoekingen werd een soort boekhouding gevonden waaruit bleek dat de 'madammen' rond de 12.000 à 14.000 euro inkomsten per maand haalden uit de prostitutie. Er werden ook documenten teruggevonden in verband met stortingen op bankrekeningen in Italië en Nigeria.

De beklaagden werden vervolgd voor mensenhandel met als doel seksuele uitbuiting, en poging tot mensenhandel, beiden met verzwarende omstandigheden. Ze werden ook vervolgd voor de exploitatie van prostitutie, het witwassen van illegale gelden uit de prostitutie, leiderschap en deelname aan een criminele organisatie.

De rechtbank oordeelde onder andere de tenlasteleggingen voor mensenhandel met als doel seksuele uitbuiting als bewezen. Ook de verzwarende omstandigheden zijn bewezen, onder andere dat het leven van de slachtoffers in gevaar werd gebracht door hen een levensgevaarlijke reis over de Middellandse zee te laten doen. Ook de tenlastelegging poging tot mensenhandel met het doel van seksuele uitbuiting ten aanzien van de drie nieuwe meisjes in Nigeria werd bewezen geacht. De rechtbank oordeelde dat het ging om prostitutie in een groter geheel dat internationaal georganiseerd was en waarbij alle betrokkenen duidelijk op elkaar afgestemd waren, met elkaar communiceerden en elkaar wederzijds hulp boden om zoveel mogelijk inkomsten uit de prostitutie van hun slachtoffers te halen. Over drie beklaagden oordeelde de rechtbank dat ze een leidinggevende rol hadden binnen de criminele organisatie.

De beklaagden werden veroordeeld tot gevangenisstraffen tussen de twaalf maanden en vijf jaar en tot hoge geldboetes. Verschillende grote bedragen werden verbeurdverklaard.

⁴⁷² Corr. Brussel Nederlandstalig, 5 februari 2016, 46de k. (definitief).

Seksuele uitbuiting van jonge mannen in hotels

De **correctionele rechtbank van Brugge**⁴⁷³ heeft zich op 9 februari 2016 uitgesproken over een zaak van seksuele uitbuiting van twee jonge mannen.

Na een melding bij de politie van een hoteluitbater werden twee mannelijke slachtoffers, van Russische en Braziliaanse origine, aangetroffen op een hotelkamer. Ze beweerden seksueel te worden uitgebuit door de beklaagde. Ze moesten in zijn opdracht seks hebben of massages geven aan klanten. Soms werden ze ook verplicht drugs te nemen. De beklaagde regelde de klanten en de hotelkamers. Ze moesten daarbij telkens de helft van hun inkomsten afstaan aan hun 'baas'.

De beklaagde werd vervolgd voor het misdrijf mensenhandel met als doel uitbuiting van prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting, met verzwarende omstandigheden. Daarnaast werd hij ook vervolgd voor de exploitatie van ontucht en prostitutie, voor informaticafraude en identiteitsfraude. De rechtbank oordeelde dat het materiële constitutieve bestanddeel van het misdrijf mensenhandel niet afdoende bewezen was. De slachtoffers verbleven al in België en werkten al in het prostitutiemilieu voor ze de beklaagde leerden kennen. Uit het strafdossier bleek ook onvoldoende dat de beklaagde controle had over de slachtoffers. Uit de verklaringen van de hoteleigenares bleek dat de slachtoffers bovendien ook vaak zonder de beklaagde naar het hotel kwamen. Hij werd dan ook vrijgesproken van de tenlastelegging van mensenhandel.

Wel werden de feiten van exploitatie van prostitutie, van identiteitsfraude en van informaticafraude bewezen geacht. Hij fotografeerde namelijk de bankkaarten van klanten terwijl ze in de badkamer waren waarna hij hun bankgegevens gebruikte om op internet producten voor zichzelf te kopen. De rechtbank oordeelde dat beklaagde er niet voor terugdeinsde om personen voor hem te laten werken in de prostitutie. Bovendien had hij zich niet aan de voorwaarden gehouden tijdens zijn vrijlating onder voorwaarden en zette hij zijn escorteactiviteiten gewoon verder. Hij werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee jaar en een bedrag van 6.000 euro werd verbeurdverklaard. De twee slachtoffers die zich burgerlijk partij stelden, kregen elk een schadevergoeding van 1.000 euro.

473 Corr. West Vlaanderen, afdeling Brugge, 9 februari 2016, 14de k. (definitief).

2.3. | Economische uitbuiting

2.3.1. | Bouw

Een zaak in de bouwsector werd behandeld door de **correctionele rechtbank van Aarlen** en is in een vorig verslag aan bod gekomen⁴⁷⁴. Twee beklaagden werden onder andere vervolgd voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting van buitenlandse werknemers die hier illegaal verbleven. Een van hen werd ook vervolgd voor de uitbuiting van Belgische werknemers. Ze werden ervan beticht hen 7 dagen op 7, meer dan 9 uur per dag, zonder werkuitrusting noch passende bescherming, zonder sanitair en onderbetaald, renovatiewerken aan huizen te hebben laten uitvoeren. Sommige werknemers sliepen ter plaatse in precaire omstandigheden.

Volgens de rechtbank was de tenlastelegging mensenhandel aangetoond maar enkel tegenover de buitenlandse werknemers en dus niet tegenover de Belgen.

In een **uitspraak van 14 januari 2016** heeft het **hof van beroep van Luik**⁴⁷⁵ de uitspraak in eerste aanleg volledig bevestigd: de versies van de burgerlijke partijen zijn eensluidend en worden gestaafd door getuigenissen. Het hof heeft zich gebaseerd op een arrest van het Hof van Cassatie en er in dit verband op gewezen dat het tewerkstellen van werknemers op een manier dat ze economisch worden uitgebuit in strijd is met de menselijke waardigheid en dus een bestanddeel van mensenhandel vormt. Het hof heeft vastgesteld dat dit hier wel degelijk het geval was: de plaats waar de buitenlandse werknemers onderdak kregen was ongezond en het loon dat ze ontvingen voor werk dat ze in moeilijke omstandigheden moesten verrichten, zonder verwarming noch uitrusting die het welzijn van de werknemers garandeerden, toonden voldoende aan dat het ging om omstandigheden in strijd met de menselijke waardigheid.

Het hof kende wel uitstel toe voor in eerste aanleg uitgesproken straffen. Het hof bevestigde de in eerste aanleg toegekende materiële schadevergoeding, met name het achterstallige loon. In tegenstelling tot de rechtbank van eerste aanleg, heeft het hof de burgerlijke partij die een morele schadevergoeding eiste, die ook toegekend. De eerste rechter had die morele schadevergoeding immers geweigerd aangezien de werknemers niet van hun bewegingsvrijheid waren beroofd en ze elkaar in

474 Corr. Aarlen, 8 mei 2014. Zie Jaarverslag Mensenhandel en Mensensmokkel 2015, *Schakels verbinden*, deel 2, hoofdstuk 4, punt 1.2.1., pp. 114. Dit vonnis is beschikbaar op de website van Myria: www.myria.be.

475 Luik, 14 januari 2016, 6de k.

die illegale tewerkstelling hadden meegesleept. Het hof daarentegen heeft geoordeeld dat de aantasting van de menselijke waardigheid van elk van de partijen, op zich al een vergoedbare morele schade is. Het hof heeft dan ook een morele schadevergoeding van 1.500 euro toegekend.

In een andere zaak, die in eerste aanleg was behandeld door de **correctionele rechtbank van Charleroi**⁴⁷⁶, ging het om een Marokkaanse onderdaan die landgenoten legaal liet overkomen, om ze vervolgens uit te buiten in zijn renovatiebedrijf. Hij werd vervolgd voor zowel mensenhandel als mensensmokkel. De werknemers moesten werken zonder dat ze daarvoor werden betaald en zonder rustdag wanneer het werk moest worden voltooid. De beklagde oefende ook druk uit op de werknemers door ermee te dreigen een document te gebruiken dat elke werknemer had ondertekend en waarin ze hem, in geval van contractbreuk, de toelating gaven tegen hen op te treden. Van sommige werknemers hield hij ook de arbeidskaart en de verblijfsdocumenten bij.

In eerste aanleg was de beklagde veroordeeld voor mensenhandel en verschillende tenlasteleggingen van sociaal strafrecht. Hij was echter wel vrijgesproken voor de tenlastelegging mensensmokkel aangezien de werknemers met een visum en dus legaal naar België waren gekomen. Aan een van de bestanddelen van het misdrijf was dus niet voldaan.

In een **uitspraak van 26 juni 2015** heeft het **hof van beroep van Bergen**⁴⁷⁷ de in eerste aanleg uitgesproken strafrechtelijke veroordeling bevestigd. Op burgerlijk vlak heeft het op verzoek van de burgerlijke partijen, behalve het bedrag van 1.500 euro als definitieve en niet langer provisionele morele schadevergoeding, ook de definitieve bedragen van de loonachterstallen toegekend.

Arbeidsongeval

De **correctionele rechtbank van Brussel** heeft op **9 september 2015** een interessante uitspraak gedaan in het kader van een ernstig arbeidsongeval⁴⁷⁸. Twee broers, aannemers in de bouw, werden hoofdzakelijk vervolgd voor mensenhandel met het oog op de economische uitbuiting van een werknemer die zich burgerlijke partij had gesteld, met de verzwarende omstandigheid dat het leven van het slachtoffer in gevaar was geweest.

Het slachtoffer, een Algerijnse werknemer zonder papieren, was tijdens cementeringswerken aan een huis van een slecht geplaatste stelling gevallen, met ernstige hoofdletsels als gevolg. Hij had verschillende schedelfracturen opgelopen. Hij was plots verdwenen uit het ziekenhuis waar hij was verzorgd, om vervolgens herhaalde keren naar de spoeddienst van datzelfde ziekenhuis terug te keren, waar hij uiteindelijk is geopereerd. Hij zal levenslang gevolgen aan die valpartij overhouden.

De rechtbank heeft de beklagde veroordeeld voor mensenhandel. Hij zette op de werven, die hij als vennoot of voor eigen rekening leidde, regelmatig mensen zonder papieren in die er in het zwart werkten. Deze praktijk werd bevestigd door observaties, huiszoekingen en telefoontaps die in het kader van dat dossier waren gevoerd. De werknemers werden voor een dag ingehuurd en kregen daar 50 euro voor. De rechtbank heeft geoordeeld dat de beklagde wel degelijk de werknemer heeft gerekruteerd die het slachtoffer was van een zwaar arbeidsongeval, die hier in België illegaal verbleef en zich in een precare situatie bevond, om hem aan het werk te zetten en hem clandestien uit te buiten, in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid, op een werf waar de voorzieningen dermate gebrekkig waren dat de werknemer er bijna het leven heeft bij gelaten. Hij heeft er ook alles aan gedaan om de zaak in de doofpot te stoppen, met risico voor het leven van het slachtoffer. Hij heeft het slachtoffer vervolgens weer in de clandestiniteit gedwongen, waardoor hij niet de nodige zorgen kon krijgen die hij nodig had.

De rechtbank heeft de andere beklagde daarentegen vrijgesproken. Hij was beheerder van de vennootschappen en stond in voor het ontwerp en de technische berekeningen, hij zocht klanten, regelde de commerciële zaken en maakte offertes op. Gelet op zijn functie als beheerder en zijn effectieve gezag binnen de bedrijven leek het de rechtbank zeker dat hij onmogelijk niet op de hoogte kon zijn van de activiteiten van zijn broer en van de rekrutering van illegale werknemers door die laatste, onder andere voor rekening van een van de bedrijven. Wat nu precies de rekrutering van het slachtoffer betreft en zijn werk in precare veiligheidsomstandigheden op de werf waar het ongeval zich heeft voorgedaan, blijkt dat zijn deelname met geen enkel element uit het dossier op onomstootbare wijze kan worden aangetoond. Zo heeft de veroordeelde beklagde onder andere erkend in naam van het bedrijf werven in het zwart te hebben uitgevoerd. In feite deed hij dat voor eigen rekening, zonder dat zijn broer op de hoogte was. Hij had trouwens de offerte ondertekend voor de werf waar het ongeval zich heeft voorgedaan. De rechtbank gunde hem bijgevolg het voordeel van de twijfel en sprak hem vrij.

476 Corr. Charleroi, 18 maart 2011. Zie Jaarverslag Mensenhandel en Mensensmokkel 2010, *Sociale fraude bestrijden is mensenhandel voorkomen*, deel 1, hoofdstuk 4, punt 2.4., p. 76. Dit vonnis is beschikbaar op de website van Myria: www.myria.be.

477 Bergen, 26 juni 2015.

478 Corr. Brussel Franstalig, 9 september 2015, 54ste k. (beroep).

Het slachtoffer kreeg een provisionele som toegekend van 10.000 euro op een schade die werd geraamd op 250.000 euro. Er werd overigens ook een deskundig geneesheer aangesteld om de schade te evalueren.

Schijnzelfstandigen

De **correctionele rechtbank van Turnhout heeft op 22 april 2015**⁴⁷⁹ een uitspraak gedaan in een zaak van Poolse en Roemeense werknemers die als schijnzelfstandigen werkten. De zaak ging aan het rollen door vaststellingen van verdachte transacties bij een onderneming door de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI). De feiten deden zich voor in de periode 2005-2009.

De hoofdbeklaagde was zaakvoerder van een vennootschap gespecialiseerd in bouwwerken. Hij richtte twee Britse vennootschappen op die op hun beurt twee andere vennootschappen oprichtten. In die laatste twee vennootschappen werden vervolgens Roemenen ingeschakeld als stille of werkende vennoten. Ze voerden voornamelijk in onderaanneming werken uit voor de hoofdvennootschap.

De Roemeense arbeiders bleken nauwelijks op de hoogte te zijn van het feit dat zij zaakvoerders-vennoten waren van de firma's en dus via een zelfstandigenstatuut tewerkgesteld waren. Ze kregen een uurloon van 8 euro, terwijl ze sociale en fiscale bijdragen moesten betalen. De arbeiders moesten documenten ondertekenen in een taal die ze niet verstonden en er werden valse handtekeningen gebruikt. Ze werden ook regelmatig bedreigd en geïntimideerd door de hoofdbeklaagde. Van sommigen nam de hoofdbeklaagde de verblijfsdocumenten af. Ze kregen die pas terug als ze een leningsovereenkomst tekenden. De post die voor hen toekwam van onder andere het sociaal secretariaat werd achtergehouden of verscheurd door de hoofdbeklaagden. Vaak werden ook nog eens huurgelden afgehouden van hun 'lonen'. Ze woonden in woningen die, volgens de wooninspectie, niet voldeden aan de minimale normen van woonkwaliteit. De hoofdbeklaagden kregen bij de activiteiten het advies en de medewerking van hun boekhouders.

Verscheidene beklagden werden vervolgd, onder wie de hoofdbeklaagde en zijn echtgenote, twee vennootschappen en drie boekhouders. De hoofdbeklaagden werden vervolgd voor mensenhandel met als doel mensen aan het werk te zetten in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid, met verzwarende omstandigheden. Samen met de vennootschappen werden ze ook vervolgd voor deelname aan een criminele

organisatie als leidende persoon, beslissingsnemer of mededader. En samen met de beklagde boekhouders werden ze vervolgd voor valsheid in geschrifte en gebruik van valse stukken, voor inbreuken op het Wetboek op de Inkomensbelasting, voor witwaspraktijken en voor oplichting.

De rechtbank oordeelde dat de tenlastelegging voor onder andere mensenhandel bewezen was, behalve voor de verzwarende omstandigheid van deelname aan een criminele organisatie. Het is voor de rechtbank duidelijk dat de manier waarop de Roemeense werknemers economisch werden uitgebuit in strijd was met de menselijke waardigheid. De hoofdbeklaagden wilden zo veel mogelijk winst maken ten nadele van de buitenlandse werkkrachten. Die waren bovendien volledig afhankelijk van hen waren voor tewerkstelling, huisvesting en in bepaalde gevallen ook de teruggave van hun verblijfsdocumenten. De rechtbank oordeelde dat hoewel de beklagden zich in zekere mate verenigd hadden, niet kon worden bewezen dat zij een criminele organisatie vormden. Daarvoor was er niet voldoende structuur, bestendigheid en hiërarchie voorhanden.

De hoofdbeklaagde en zijn echtgenote werden veroordeeld tot respectievelijk een gevangenisstraf van vier jaar en twee jaar, deels met uitstel, en tot zeer hoge geldboetes. Ze kregen ook ieder een beroepsverbod van tien jaar. De twee vennootschappen kregen een geldboete. De boekhouders werden veroordeeld tot gevangenisstraffen met uitstel. Er werden bijzondere verbeurdverklaringen uitgesproken ten aanzien van de twee hoofdbeklaagden en ten aanzien van de vennootschappen.

Myria stelde zich burgerlijke partij, net zoals verschillende slachtoffers en de curatoren aangesteld in het kader van het faillissement van de vennootschappen. Myria kreeg een symbolische schadevergoeding van 1 euro. De curatoren kregen elk een provisioneel bedrag van 1 euro. De drie slachtoffers kregen een schadevergoeding voor de geleden morele schade van 2.600 euro en 2.500 euro. De materiële schade werd onvoldoende aangetoond.

Een gelijkaardige zaak werd behandeld door de **correctionele rechtbank van Bergen op 21 april 2016**⁴⁸⁰.

Drie beklagden en een bedrijf werden vervolgd voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting van verschillende Roemeense werknemers. De hoofdbeklaagde werd ook vervolgd voor valsheid in

⁴⁷⁹ Corr. Antwerpen, afdeling Turnhout, 22 april 2015, K. TC1 (beroep).

⁴⁸⁰ Corr. Henegouwen, afdeling Bergen, 21 april 2016, 8ste buitengewone k. (definitief).

geschrijft en huisjesmelkerij. Drie werknemers hebben zich, net als Myria, burgerlijke partij gesteld.

De zaak ging aan het rollen nadat een Roemeense arbeider klacht had neergelegd bij de politie, om de arbeidsomstandigheden aan te klagen waarin hij en verschillende van zijn landgenoten waren tewerkgesteld. Ze hadden gereageerd op een advertentie in een Roemeense krant, waarin mensen werden gezocht om in België te werken. De tweede beklagde fungeerde als tussenpersoon voor de rekrutering. Men had hen beloofd dat ze de eerste maand 7 euro per uur zouden verdienen, daarna 8 euro. Ze zouden ook onderdak krijgen, waarvoor ze 150 euro huur moesten betalen. De reiskosten en de eerste maand huur zouden na een volledige maand werk van hun loon worden afgehouden.

Toen ze in België aankwamen, bleek dat ze in ellendige omstandigheden moesten wonen en werken: 6 dagen op 7, 8 à 12 uur per dag en het beloofde loon kregen ze nooit uitbetaald. De arbeiders hadden trouwens het statuut van werkende vennoot. Ze waren daar totaal niet van op de hoogte en wisten ook niet wat de gevolgen ervan waren aangezien ze de documenten die ze moesten ondertekenen niet begrepen. De hoofdbeklaagde nam alle leidende taken voor zijn rekening, de Roemeense arbeiders beperkten zich, onder zijn leiding, tot de uitvoerende taken. De rechtbank heeft daaruit dus afgeleid dat het statuut van werkende vennoot helemaal niet overeenkwam met de realiteit aangezien de arbeiders die uit Roemenië waren gekomen, duidelijk een arbeidsovereenkomst hadden.

De rechtbank heeft alle tenlasteleggingen tegenover de hoofdbeklaagde aangenomen: het voorgestelde loon was veel lager dan het minimumloon en het hoge aantal gepresteerde uren en het niet-betalen van het loon waren omstandigheden in strijd met de menselijke waardigheid. De rechtbank heeft er nog op gewezen dat het weinig uitmaakt dat de Roemeense arbeiders met dit loon hadden ingestemd. In hun ogen kon dat loon, rekening houdend met de alom bekende armoede in Roemenië op het ogenblik van de feiten, meer dan voldoende hebben geleken.

Ook de medeverdachte werd veroordeeld voor de tenlastelegging mensenhandel: zij fungeerde als tussenpersoon bij de rekrutering van arbeidskrachten in deze slechte omstandigheden voor rekening van de hoofdbeklaagde. Met kennis van zaken heeft ze dus de tewerkstelling van de aldus gerekruteerde arbeiders in omstandigheden in strijd met de menselijke waardigheid mogelijk gemaakt. Ook de derde beklagde werd veroordeeld. Hij stond onder andere in voor het vervoeren van de arbeiders en het toezicht op de werf.

Ook de tenlastelegging huisjesmelkerij werd als bewezen beschouwd. De verhuurde gebouwen waren overbevolkt en ongezond, ze werden dus ter beschikking gesteld van bepaalde arbeiders in omstandigheden in strijd met de menselijke waardigheid. De intentie om abnormale winsten te maken blijkt uit het eisen van een huur, terwijl het gebouw ongeschikt is voor verhuur, en uit de talloze geïnde huurgelden.

De burgerlijke partij die aanwezig was kreeg de som van 2.000 euro toegekend als schadevergoeding voor de tenlastelegging mensenhandel. Myria kreeg 1 euro definitief.

2.3.2. | Landbouw/tuinbouw

In een zaak die in Brussel is voorgekomen werd een beklagde, zaakvoerder, en zijn vennootschap vervolgd voor mensenhandel tegenover een Marokkaanse werknemer, tewerkstelling van illegale arbeidskrachten en verschillende inbreuken op het sociaal strafrecht waarbij ook verschillende andere buitenlandse werknemers betrokken waren.

De werknemer had contact opgenomen met een gespecialiseerd opvangcentrum, dat op zijn beurt contact heeft opgenomen met het arbeidsauditoraat. De werknemer werd daarna nog verschillende keren door de Sociale Inspectie verhoord. Hij was in 2003 clandestien vanuit Marokko naar België gekomen. Enkele jaren later wordt hij door de beklagde aan het Klein Kasteeltje gerekruteerd, waarna hij gedurende verschillende jaren door beklagde in de landbouw wordt uitgebuit. Hij stond in voor het aanplanten van verschillende aromatische groenten en planten (serres) en voor de behandeling ervan met chemische producten zonder bescherming. Naar verluidt moest hij 7 dagen op 7, gedurende 12 à 14 uur per dag werken voor een loon van 40 euro per dag. De beklagde zou hem ook een hoger loon en een regularisatie hebben beloofd maar is zijn beloftes nooit nagekomen. Hij zou ook maar een deel van het beloofde loon hebben ontvangen.

In een **beslissing van 1 april 2015 heeft de correctionele rechtbank van Brussel**⁴⁸¹ alle tenlasteleggingen aangenomen. Wat mensenhandel betreft, wijst de rechtbank er meteen op dat de omstandigheid dat de betrokken persoon slachtoffer is van inbreuken op de sociale wetgeving, nog niet *ipso facto* betekent dat de dader van die inbreuken zich ook aan het misdrijf mensenhandel schuldig heeft gemaakt. De werknemer

481 Corr. Brussel franstalig, 1 april 2015, 69me k. (definitief).

is wel degelijk door de beklagde gerekruteerd. De rechtbank heeft vervolgens onderzocht of de werknemer is gerekruteerd met de bedoeling hem aan het werk te zetten in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid. Het betaalde loon was heel wat lager dan wat er volgens de Belgische wetgeving voor dat soort activiteiten verschuldigd is: de beklagde heeft erkend een forfait van 50 euro per dag te hebben betaald, ongeacht het aantal gepresteerde uren. Uitgaande van een achttal uur per dag, komt dit overeen met 75% van het wettelijke barema (6 euro i.p.v. 8,18 euro/uur). De rechtbank wijst er vervolgens op dat helemaal niet is aangetoond dat de arbeidsduur 'slechts' acht uur bedroeg. Andere werknemers bevestigden immers dat de werkdagen langer duurden (tien uur). Ook waren de hygiënische omstandigheden waarin de arbeiders moesten werken zeer rudimentair (toiletten in een ellendige staat, onmogelijk om op een correcte manier de handen te wassen, terwijl de arbeiders hoog-toxische producten moesten gebruiken, rudimentaire bescherming). De werknemer, van wie de beklagde wist dat hij hier illegaal verbleef, is dus wel degelijk uitgebuit in omstandigheden in strijd met de menselijke waardigheid.

De vennootschap daarentegen werd door de rechtbank vrijgesproken, aangezien die geen autonome en afzonderlijke wil noch geweten had ten opzichte van haar zaakvoerder. Ze kan dus individueel niet strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld. De rechtbank stelde de vennootschap ook niet burgerlijk aansprakelijk voor de boete en de kosten die tegen haar zaakvoerder zijn uitgesproken, aangezien die laatste zijn daden heeft gesteld in de hoedanigheid van orgaan en niet als mandataris of aangestelde van die vennootschap.

De werknemer die slachtoffer was en die zich burgerlijke partij heeft gesteld, kreeg definitief *ex aequo et bono* het achterstallige loon van 25.000 euro en een morele schadevergoeding van 500 euro toegekend⁴⁸².

PAG-ASA, dat zich burgerlijke partij had gesteld, kreeg definitief 1 euro toegewezen.

In een zaak in de tuinbouw daarentegen heeft **de correctionele rechtbank van Luik** in een **beslissing van 29 juni 2015**⁴⁸³ een Belgische werkgever en zijn vennootschappen, die actief zijn in de tuinbouw (appel-, peren- en aardbeienpluk), over de hele lijn (mensenhandel en verschillende inbreuken op het sociaal strafrecht) vrijgesproken. Hij stelde Indische, Pakistaanse en Poolse werknemers tewerk.

De beklagden haalden als eerste argument een schending aan van het vermoeden van onschuld en van het recht op een eerlijk proces (artikel 6 EVRM), omdat speurders en journalisten het in de RTBF-uitzending *Devoirs d'enquête* onomwonden over nieuwe slaven hadden. Tijdens die uitzending waren de beklagde en zijn werknemers over de feiten aangesproken en uittreksels van de eerste ogenblikken van het politieonderzoek werden vrijgegeven. De rechtbank heeft dit argument van tafel geveegd en de vervolgingen ontvankelijk verklaard met als motivering dat, ook al hebben de speurders en/of journalisten ten onrechte een aantal uitlatingen gedaan zonder het nodige voorbehoud aan de dag te leggen, op zich waren ze niet van die aard om bij de beoordeling van de zaak door een onafhankelijke en onpartijdige beroepsrechter te kunnen spreken van een schending van artikel 6 van het EVRM. De facto hebben ze dus het recht van de beklagden op een eerlijk proces niet geschonden.

De beklagde schakelde een PWA (plaatselijk werkgelegenheidsagentschap)⁴⁸⁴ in voor de rekrutering en bezoldiging van de werknemers uit India en Pakistan. De werknemers waren niet in orde om hier te verblijven en beschikten niet over alle nodige documenten. De beklagde had voor een aanzienlijk bedrag PWA-cheques gekocht.

Volgens de rechtbank was de tenlastelegging mensenhandel niet voldoende aangetoond: de loonvoorwaarden van de Indische en Pakistaanse werknemers waren niet overdreven laag. De Poolse werknemers waren regelmatig aangegeven in het systeem van de sociale zekerheid en kregen loonfiches waarop niets aan te merken viel. De arbeidstijd was niet overdreven, het onderdak dat de Poolse werknemers aangeboden kregen was bescheiden maar niet precair en de werknemers waren niet blootgesteld aan bedreigingen of geweld, en hun documenten werden ook niet ingehouden. De rechtbank was ook van oordeel dat het vervoer van de werknemers onder een zeil op zich geen voldoende argument was om te kunnen spreken van tewerkstelling in strijd met de menselijke waardigheid. Ook al was dit vervoer helemaal niet gepast, noch reglementair, het ging uiteindelijk om een beperkt traject.

482 We wijzen er nog op dat de dader het slachtoffer volledig schadeloos heeft gesteld.

483 Corr. Luik, afdeling Luik, 29 juni 2015, k. 18A. (beroep).

484 Het plaatselijk werkgelegenheidsagentschap ("PWA") is er in elke gemeente of groep van gemeenten en heeft tot doel het organiseren en controleren, in samenwerking met de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA), van een aantal activiteiten die niet in de normale arbeidscircuits worden uitgevoerd. Het PWA-systeem brengt de PWA-werknemers in contact met particulieren of rechtspersonen voor de uitvoering van bepaalde activiteiten. Zie: <http://www.pwa-cheque-rva.be/>.

Non bis in idem

In een zaak dat in het vorig jaarverslag aan bod kwam⁴⁸⁵, veroordeelde de **correctionele rechtbank van Mechelen**⁴⁸⁶ in eerste aanleg een zaakvoerder die via zijn tussenkomst werknemers tewerkstelde in de tuinbouw, voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting van ten minste negen Roemeense seizoenarbeiders. Uit het strafdossier bleek onder andere dat de werknemers geen huurovereenkomst hadden getekend met de beklagde maar dat zij hem wel ongeveer 200 euro per maand per persoon betaalden. De slaappleaatsen bevonden zich in nauwelijks bewoonbare panden zonder comfort waarbij de werknemers met velen bij elkaar sliepen in een soort van slaapzalen. Voor het vervoer van en naar de werkplaats moesten ze 200 euro per maand betalen.

De beklagde ging in beroep tegen het vonnis. Hij wierp een schending van het *non bis in idem*-beginsel op. Hij was in 2013 al veroordeeld voor de illegale tewerkstelling en verboden arbeidsbemiddeling door het hof van beroep van Antwerpen. En hij stelde dat het vonnis van 21 januari 2015 betrekking had op dezelfde feiten. In zijn arrest van 4 februari 2016, volgde het hof van beroep van Antwerpen⁴⁸⁷ die redenering niet. Volgens het hof moet het bij het **non bis in idem-beginsel** gaan om "identieke en substantieel dezelfde feiten, namelijk een geheel van concrete feitelijke omstandigheden met betrekking tot eenzelfde verdachte welke onlosmakelijk in tijd en ruimte met elkaar verbonden zijn". De veroordeling in 2013 had betrekking op feiten van juli tot oktober 2011, terwijl de veroordeling van 2015 betrekking had op feiten van januari 2008 tot mei 2011. Volgens het hof zijn het dus geen identieke of substantieel dezelfde feiten, "ook al zouden zij de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van eenzelfde misdadig opzet".

Het hof legde een gevangenisstraf van twaalf maanden met uitstel op en een hoge geldboete. De in eerste aanleg opgelegde verbeurdverklaring werd tenietgedaan. Het hof meende dat onvoldoende vaststond dat de vermogensvoordelen rechtstreeks uit het misdrijf verkregen waren, maar eerder inkomsten waren uit beleggingen.

2.3.3. | Transport

Fictieve detachering

In een zaak die in het rechtspraakoverzicht van een eerder verslag⁴⁸⁸ en in de dossieranalyses in dit verslag⁴⁸⁹, behandeld werd, werden verschillende beklagden en een transportfirma als rechtspersoon veroordeeld in eerste aanleg voor mensenhandel door de correctionele rechtbank van Brugge⁴⁹⁰. Het **hof van beroep van Gent** heeft een ander standpunt ingenomen in haar **arrest van 7 januari 2016**⁴⁹¹.

De Belgische hoofdbeklaagde had een bedrieglijke constructie opgezet, waarbij een Bulgaars transportbedrijf prestaties leverde aan een Belgische firma met fictieve gedetacheerde chauffeurs en mecaniciens. In feite ging het om illegale tewerkstelling en clandestien werk van Bulgaarse en Roemeense werknemers zonder werkvergunning in België.

In eerste aanleg werd onder andere de tenlastelegging voor de feiten van mensenhandel bewezen geacht door de rechtbank. De drie beklagden werden veroordeeld tot gevangenisstraffen tussen de 18 maanden en 3 jaar. De vennootschap zelf werd veroordeeld tot een geldboete. De rechtbank had bovendien de volledige sluiting van de onderneming bevolen gedurende een termijn van twee jaar. Myria, dat zich burgerlijke partij had gesteld, kreeg een schadevergoeding van 2.500 euro.

In de beroepsprocedure riepen de beklagden de onbevoegdheid in van de Belgische rechtbank. Er zouden geen bindingen zijn tussen de feiten van de tenlastelegging en het Belgische grondgebied: het is niet omdat de instructies in België gegeven zijn dat het misdrijf in België te lokaliseren is, als blijkt dat er geen enkele arbeidsprestatie in België werd verricht. Het hof was het daar niet mee eens. De Belgische rechtbanken zijn bevoegd om uitspraak te doen over een misdrijf indien een van de constitutieve bestanddelen in België te lokaliseren is. Ingevolge de leer van de ondeelbaarheid zijn ze ook bevoegd indien de in België en in het buitenland gepleegde feiten een ondeelbaar geheel vormen.

De Bulgaarse firma droeg volgens het hof louter bij om een fictieve en onwettelijke detacheringsconstructie op te zetten. De beklagden lieten de Bulgaarse onderneming

485 Zie Jaarverslag Mensenhandel en Mensensmokkel 2015, *Schakels verbinden*, deel 2, hoofdstuk 4, punt 1.2.2., pp. 118.

486 Corr. Mechelen, 21 januari 2015. Dit vonnis is beschikbaar op de website van Myria: www.myria.be.

487 Hof van beroep Antwerpen, 4 februari 2016, 14de k.

488 Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, hoofdstuk 4, punt 2.5., p. 114.

489 Zie hiervoor, hoofdstuk 2 (dossieranalyse), punt 1.2.3.

490 Corr. Brugge, 26 maart 2014, 17de k. Dit vonnis is beschikbaar op de website van Myria: www.myria.be.

491 Gent, 7 januari 2016, 3de k.

transportopdrachten uitvoeren in onderaanneming voor de firma in België door hierbij beroep te doen op gedetacheerde Bulgaarse chauffeurs. Het eigenlijke werkgeversgezag en de feitelijke uitvalsbasis waren echter in België. Zowel ten aanzien van de hoofdbeklaagde en zijn echtgenote als van de Belgische onderneming konden die feiten worden bewezen. Een derde beklagde werd vrijgesproken van deze tenlastelegging.

Wat de tenlastelegging van het misdrijf mensenhandel betreft, was het hof van oordeel dat er twijfel was over het constitutieve element van tewerkstelling "in strijd met de menselijke waardigheid". Uit het strafdossier kon niet worden afgeleid welk loon aan wie precies werd uitbetaald. Het Openbaar Ministerie had bovendien geen vervolging ingesteld voor niet of laattijdige uitbetaling van loon. Dus kon het argument van economische uitbuiting cijfermatig niet draagkrachtig worden onderbouwd. De verklaringen hierover van de chauffeurs waren niet coherent en er waren ook geen klachten over geformuleerd. Er werden ook geen klachten geuit over mensenwaardige leef- en arbeidsomstandigheden. Het hof sprak dus alle beklagden vrij van deze tenlastelegging. De twee hoofdbeklaagden zagen hun straf hervormd tot twaalf maanden gevangenisstraf met uitstel. De vennootschap werd als rechtspersoon veroordeeld tot een geldboete. Het hof beval ook de volledige sluiting van de onderneming voor een periode van één jaar.

Omdat de beklagden waren vrijgesproken van het misdrijf mensenhandel werd de vordering tot schadevergoeding van Myria als ongegrond beschouwd.

Criminele organisatie van een fictieve onderaanneming

De correctionele rechtbank van Luik heeft op 25 april 2016 een grootschalig fraudedossier in de transportsector behandeld met niet minder dan 19 beklagden (waarvan 6 bedrijven), die terechtstonden voor een hele reeks misdrijven (valsheid in geschrifte, inbreuken op de sociale wetgeving, bedrieglijke onderwerping)⁴⁹². De twee hoofdbeklaagden werden vervolgd als hoofd van een criminele organisatie, de andere natuurlijke personen en twee vennootschappen, om er deel van te hebben uitgemaakt. Vier beklagden (onder wie de twee hoofdbeklaagden) werden bovendien vervolgd voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting van drie werknemers, van wie er twee zich burgerlijke partij hadden gesteld. Ook de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) en de Unie van Professionele

Transporteurs en Logistieke ondernemers hadden zich net als Myria burgerlijke partij gesteld.

Het dossier is aan het rollen gegaan na een klacht bij de politie van een Turkse vrachtwagenchauffeur die illegaal in België verbleef en die net was ontslagen door zijn werkgever. Die wees hij aan als een vennootschap naar Bulgaars recht. Hij ging ervan uit dat hij voor een vennootschap naar Belgisch recht werkte. Hij had immers nooit in Bulgarije gewerkt en had zelfs nooit transporten van of naar Bulgarije gedaan. Hij werkte 17 à 18 uur per dag, zonder te zijn ingeschreven. De twee hoofdbeklaagden hadden hem verplicht op het einde van de werkdag, de arbeidsovereenkomst van die dag en de tachograafschijven te vernietigen. Hij verklaarde ook dat heel wat andere chauffeurs in dit bedrijf waren tewerkgesteld, terwijl ze hier illegaal verbleven. Wekelijks zou hij in een enveloppe 500 euro krijgen maar hij is voor zijn werk nooit volledig betaald geweest. Hij verklaarde slachtoffer van mensenhandel te zijn en heeft zich op het proces burgerlijke partij gesteld.

Er zijn toen observaties en huiszoekingen uitgevoerd waaruit bleek dat zeer gerespecteerde Belgische transportbedrijven transportactiviteiten aan andere Belgische bedrijven uitbesteedden. Het is in dat stadium dat de namen opdoken van de verschillende in dit dossier vervolgte vennootschappen. Een van beide hoofdbeklaagden heeft toegegeven dat hij de feitelijke zaakvoerder was van die verschillende bedrijven. Een aantal van die Belgische bedrijven heeft zelf melding gemaakt van onderaanneming aan buitenlandse vennootschappen (waarvan er één ook werd vervolgd). Bij de werking en het beheer van die verschillende vennootschappen werden de rechtsregels met de voeten getreden. Geen enkele van die buitenlandse bedrijven was effectief actief op het grondgebied waar ze zijn opgericht en achteraf is aangetoond dat een van de hoofdbeklaagden ze de facto beheerde vanaf zijn domicilie in België. Zo is na huiszoekingen en verhoren aan het licht gekomen dat diezelfde beklagde vanaf zijn domicilie in België facturen opstelde die een Slowaaks bedrijf zogezegd aan een van de bedrijven naar Belgisch recht moest richten.

Volgens de rechtbank wordt niet betwist dat de bedrijven naar Belgisch recht wel degelijk transportprestaties hebben geleverd voor de eindklant. Aan de realiteit van de onderaanneming naar vennootschappen van buitenlands recht kan evenwel terecht worden getwijfeld. De beklagden hadden immers een methode ontwikkeld die liet uitschijnen dat de buitenlandse bedrijven als werkgevers fungeerden van de chauffeurs die achter het stuur zaten, terwijl dit niet het geval was.

⁴⁹² Corr. Luik, afdeling Luik, 25 april 2016, 18de k. (definitief).

De rechtbank heeft de natuurlijke personen veroordeeld voor de meeste tenlasteleggingen inzake valsheid in geschrifte, inbreuken op de sociale wetgeving en bedrieglijke onderwerping. De rechtspersonen daarentegen zijn vrijgesproken.

Na de bestanddelen van mensenhandel te hebben overlopen, heeft de rechtbank er in dit verband op gewezen dat aangezien het om omstandigheden ging die in strijd waren met de menselijke waardigheid, het om een subjectieve beoordeling van de situatie ging op grond van een reeks aanwijzingen zoals loon, arbeidstijd, zwartwerk en arbeidsvoorwaarden.

De rechtbank merkte ook op dat het niet-aangeven in Dimona of bij de RSZ en de tewerkstelling van illegale werknemers die geen arbeidskaart hadden - elementen die voldoende uit het dossier zijn gebleken - samen met andere, aanwijzingen van mensenhandel kunnen zijn, maar elk op zich nog niet voldoende zijn om de tenlastelegging mensenhandel te bewijzen. Op basis van een tussentijds verslag van de Sociale Inspectie en van verklaringen van verschillende geïdentificeerde werknemers is de rechtbank tot het besluit gekomen dat het loon niet voldoende laag was om een ernstige aanwijzing te zijn van tewerkstelling in strijd met de menselijke waardigheid.

Wat de werkuren betreft heeft de rechtbank geoordeeld dat de verklaringen van de beide werknemers die zich burgerlijke partij hadden gesteld, niet eensluidend waren. De rechtbank vond trouwens ook het feit dat internationale vrachtwagenchauffeurs in de cabine van hun vrachtwagen moesten overnachten, geen bijkomend argument voor de tenlastelegging mensenhandel.

Een andere Turkse werknemer, niet diegene die de feiten had aangeklaagd en die zich ook burgerlijke partij had gesteld, was immers de enige die verklaarde dat hij elke dag werkte, behalve tijdens de weekends en op feestdagen, dat hij minstens 9 uur per dag achter het stuur zat en dat hij zonder loonfiche 150 euro per week cash kreeg. Terwijl kregen de andere chauffeurs zo'n 450 à 500 euro per week. Enkel omdat hij in opleiding was en geen Europeaan was, kreeg hij minder. Hij moest bovendien met zijn arbeidsuren sjoemelen om tijdig op de leveringen te zijn. Zo had hij een magneet geïnstalleerd om te kunnen blijven rijden, zonder verplichte pauze in te lassen.

De rechtbank heeft geoordeeld dat uit het onderzoek de bestanddelen van mensenhandel niet voldoende zijn gebleken en gunde het voordeel van de twijfel.

De rechtbank heeft de tenlastelegging criminele organisatie aangenomen, behalve tegenover de drie

natuurlijke beklagden en de rechtspersonen, die voor deze tenlastelegging werden vrijgesproken. Er is immers gebleken dat bijna twee jaar lang chauffeurs die hier ofwel legaal verbleven maar steungerechtigd waren, ofwel illegaal verbleven, in het zwart werden aangeworven en cash werden betaald voor transportactiviteiten die maximale winst moesten opleveren en waarbij zoveel mogelijk sociale en fiscale lasten moesten worden ontdoken. Om de werkelijke identiteit van de werkgever te verdoezelen, betrok hij verschillende bedrijven bij het systeem waarvan hij de leiding aan stromannen toevertrouwde, of werden mannen op het terrein ingeschakeld, die als tussenpersoon fungeerden tussen het brein van de organisatie en de klanten of de werknemers. Binnen die criminele organisatie, met aan het hoofd de twee hoofdbeklaagden, had eenieder zijn rol.

Van een aantal burgerlijke partijen werd het verzoek (gedeeltelijk) gegrond verklaard.

2.3.4. | Horeca

Twee zaken zijn onlangs voorgekomen voor de **correctionele rechtbank van Brussel**. Bij de eerste, die in het deel dossieranalyse⁴⁹³ van dit verslag aan bod komt, ging het om een beklagde die verschillende handelszaken uitbaatte zoals een café, een snack, een kruidenierszaak, een restaurant, verschillende rijsscholen en een kapsalon, nu eens in eigen naam, dan weer onder de vorm van vennootschappen. Hij werd vervolgd voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting van zeven personen en voor verschillende inbreuken op het sociaal strafrecht. Behalve negen werknemers hadden ook Myria en PAG-ASA zich burgerlijke partij gesteld.

De taken die de werknemers moesten uitvoeren waren afhankelijk van de noden van de beklagde. Meestal stonden ze in voor het huishouden en de schoonmaak bij de beklagde thuis, voor de schoonmaak van de rijsscholen en van het café, en moesten ze klusjes opknappen in de woning van de beklagde.

De meeste werknemers hadden geen of enkel een voorlopige verblijfsvergunning in België. De beklagde had beloofd om hun situatie te regulariseren. Hij had ook politieke contacten, wat de werknemers gerust leek te stellen.

In haar **vonnis van 19 juni 2015**⁴⁹⁴ heeft de rechtbank hem veroordeeld voor de tenlastelegging mensenhandel

⁴⁹³ Zie dit deel, hoofdstuk 2, punt 1.2.2..

⁴⁹⁴ Corr. Brussel Franstalig, 19 juni 2015, 59me k. (definitief).

voor de feiten die na de inwerkingtreding van de wet van 10 augustus 2005 zijn gepleegd⁴⁹⁵: uit de getuigenissen van de werknemers blijkt dat hij gebruik heeft gemaakt van hun preciaire administratieve situatie om ze tewerk te stellen in omstandigheden die in strijd waren met de menselijke waardigheid: geen uurrooster of loon, constant beschikbaar zijn voor de werkgever, preciaire huisvesting. Nu eens ging het bij deze huisvesting om het domicilie van de beklagde, dan weer om een kelder- of zolderruimte, of een garage zonder verwarming of sanitaire voorzieningen.

De beklagde stelde zich trouwens ook beledigend, bedreigend en zelfs vernederend op.

Myria en PAG-ASA hebben 1 euro ontvangen. De werknemers die zich burgerlijke partij hadden gesteld kregen achterstallig loon en een morele schadevergoeding toegekend.

Bij de tweede zaak die **op 4 september 2015 is behandeld**⁴⁹⁶ ging het om een koppel dat een Marokkaanse snack uitbaatte. Het koppel werd vervolgd voor de tewerkstelling van vier illegale werknemers, voor verschillende tenlasteleggingen inzake sociaal strafrecht en voor mensenhandel tegenover een van hen. Hun vennootschap, die niet verscheen, werd vervolgd als burgerlijk aansprakelijk persoon. De zaak is aan het rollen gegaan nadat een werknemer klacht had ingediend bij de Sociale Inspectie. Hij had contact opgenomen met een centrum gespecialiseerd in de opvang van slachtoffers van mensenhandel om er zijn beklag te doen over de omstandigheden waarin hij moest werken.

De beklagden voerden aan dat de vervolgingen onontvankelijk waren aangezien de huiszoeking was gelast door een onbevoegde rechter (de politierechter en niet de onderzoeksrechter). De rechtbank heeft dit argument evenwel verworpen. De huiszoeking mocht dan wel onwettig zijn, de initiële vaststellingen daarom niet nietig. Artikel 32 van de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering, die in 2013 - dus na het plegen van de feiten - in werking is getreden en onmiddellijk van toepassing was, bepaalt immers geen nietigverklaring in schending van de substantiële vormvereiste die raakt aan de organisatie van hoven en rechtbanken. In casu wordt trouwens aan geen enkele van de andere door

dit artikel voorgeschreven nietigheidsgronden voldaan. De rechtbank besluit daarom dat de onregelmatige huiszoeking niet dermate ernstig was om tot de nietigheid ervan, tot de nietigheid van de daaruit voortvloeiende handelingen en al zeker niet tot de onregelmatigheid van alle vervolgingen te kunnen leiden.

Wat de feiten betreft heeft de rechtbank, hoofdzakelijk op grond van hun eigen eensluidende en volgens de rechtbank geloofwaardige verklaringen, eerst vastgesteld dat de verschillende werknemers wel degelijk door de beklagden waren tewerkgesteld. Ook getuigenissen bevestigden dat ze er werkten. De beklagden ontkenden immers dat ze hen hadden tewerkgesteld.

Wat mensenhandel betreft, heeft de rechtbank met zekerheid vastgesteld dat de beide werknemers amper of niet waren betaald. De rechtbank heeft daarom geoordeeld dat alleen al het feit dat een werknemer het hem verschuldigde loon niet krijgt uitbetaald en er wordt vanuit gegaan dat hij reeds is 'betaald' omdat hem gratis kost en inwoon wordt aangeboden, volstaat als bewijs dat de omstandigheden waarin die werknemers moesten werken in strijd waren met de menselijke waardigheid. De beklagden wisten overigens dat die beide personen hier illegaal waren. Hun situatie was bijzonder precair aangezien ze op die manier volledig afhankelijk waren van de goodwill van de beklagden, om het risico op uitwijzing te vermijden. Het doet er in dit verband weinig toe dat de werknemers verschillende jaren tot hun dienst hebben gestaan.

De vennootschap werd niet veroordeeld als burgerlijk aansprakelijke aangezien de misdrijven niet zijn gepleegd door haar mandatarissen of aangestelden.

De werknemer die slachtoffer was van mensenhandel en die zich burgerlijke partij had gesteld, kreeg 500 euro als morele schadevergoeding en 25.000 euro *ex aequo et bono* als loonachterstal toegewezen.

Ook de **correctionele rechtbank van Namen** heeft zich op **29 juni 2015**⁴⁹⁷ uitgesproken in een zaak in die sector. Twee beklagde, een vader en zijn zoon, en hun bedrijf, werden veroordeeld voor mensenhandel en mensensmokkel, hulp bij illegaal verblijf en verschillende tenlasteleggingen inzake sociaal strafrecht. In hun restaurant hadden ze verschillende Chinese werknemers uitgebuit. Twee werknemers hadden zich burgerlijke partij gesteld en kregen elk een provisionele som van 1 euro als materiële schadevergoeding en 1 euro als morele schadevergoeding.

495 De arbeidsauditeur vroeg immers de herkwalificatie van de feiten gepleegd vóór de inwerkingtreding van de wet van 10 augustus 2005 op grond van het (vroegere) artikel 77bis van de wet van 15 december 1980. Aangezien de rechtbank van oordeel was dat de beklagde niet had bijgedragen tot de binnenkomst of het verblijf van de werknemers, spreekt hij hem voor deze tenlasteleggingen vrij. Dit punt is betwistbaar aangezien men er kan vanuit gaan dat iemand die iemand anders illegaal tewerkstelt, *de facto* een bijdrage levert tot zijn verblijf.

496 Corr. Brussel Franstalig, 4 september 2015, 69me k. (beroep).

497 Corr. Namen, afdeling Namen, 29 juni 2015, 12de k. (beroep vastgesteld voor oktober 2016).

Het dossier begon met het verhoor door de Sociale Inspectie van Luik van twee werknemers die zich burgerlijke partij hadden gesteld en onderdak kregen in een gespecialiseerd opvangcentrum. De werknemers hebben uit de doeken gedaan hoe ze via tussenpersonen en tegen betaling van China naar België waren gekomen. Een van hen was om studieredenen naar hier gekomen maar was uiteindelijk verplicht te werken om de lening terug te betalen, die zijn familie was aangegaan om zijn reis naar België te financieren. Hij werkte als kok in het restaurant van de beklaagden. De werk- en leefomstandigheden waren uitputtend: als eten kreeg hij wat de baas hem gaf of restjes van klanten, hij werkte 12 à 14 uur per dag, 6 dagen op 7 voor een maandloon van 550 euro.

De rechtbank heeft geoordeeld dat het hier wel degelijk ging om huisvesting met het oog op tewerkstelling in omstandigheden in strijd met de menselijke waardigheid: loon onder het in België verplichte minimum, huisvesting ter plaatse, lange werkuren, intrekken van paspoort, kwaliteit van het eten, geen sociale bescherming, bedreigingen...

Interessant was dat de rechtbank erop wees dat was aangetoond hoe het verhaal van personen die binnen de gespecialiseerde structuren werden opgevangen, evolueerde tijdens hun opvang. Het is namelijk zo dat "ze dankzij het vertrouwen en de veiligheid die hun nieuwe statuut hen verleent, meer gaan vertellen over hun parcours en hun leefomstandigheden". Zo stelde de rechtbank een opvallende evolutie vast tussen de eerste verhoren op het ogenblik van de politie-interventie waar de 'bedreiging' nog altijd aanwezig is en de latere verhoren na opvang in de gespecialiseerde structuren.

In een zaak die de **correctionele rechtbank van Leuven op 23 februari 2016**⁴⁹⁸ heeft behandeld werd de beklaagde dan weer het voordeel van de twijfel gegund en vrijgesproken. De rechtbank oordeelde over feiten van mensenhandel door de uitbater van verschillende restaurants in Leuven en Gent. Twee slachtoffers legden belastende verklaringen af. Ze waren tewerkgesteld als kok of hulp in de zaal. Zij moesten daarbij lange werkdagen kloppen (tot 11 uren) waarvoor zij nauwelijks betaald werden. De uitbater beloofde hun verblijfspapieren te regelen en vroeg daarvoor 5.000 euro. Met een arbeidscontract hoopten ze te kunnen worden geregulariseerd, reden waarom ze niet durfden protesteren. Uiteindelijk werden hun regularisatieprocedures afgewezen.

De beklaagde werd vervolgd voor mensenhandel met als doel mensen aan het werk te zetten in omstandigheden strijdig met de menselijke waardigheid met verzwarende omstandigheden. De slachtoffers verkregen het statuut van slachtoffer mensenhandel omwille van de informatie die ze konden geven in het onderzoek.

De rechtbank oordeelde de feiten voor niet bewezen. Er waren onvoldoende bewijzen in het dossier dat de beklaagde de twee personen exploiteerde. Getuigenissen van andere personen die voor hem werkten, spraken de verklaringen van de slachtoffers tegen. Er waren geen vaststellingen van de Sociale Inspectie. De regularisatieprocedure van de twee slachtoffers werd afgewezen.

Tenslotte was er nog een beslissing van het **hof van beroep van Bergen**, dat zich moest uitspreken over een zaak die in eerste aanleg door de correctionele rechtbank van Charleroi was behandeld⁴⁹⁹. Een koppel Chinese restauranthouders werd vervolgd voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting en verschillende inbreuken op het sociaal strafrecht. Ze worden tevens vervolgd voor verkrachting en werving met het oog op prostitutie van een landgenote. Een derde beklaagde werd vervolgd voor verkrachting van diezelfde werkneemster.

In eerste aanleg had de rechtbank de beklaagden vrijgesproken voor de tenlastelegging verkrachting omdat de beschuldigingen van het slachtoffer onvoldoende waren en door geen enkel eenduidig element van schuld waren gestaafd.

De rechtbank had de beklaagden veroordeeld voor mensenhandel en inbreuken op het sociaal strafrecht: het slachtoffer werkte 6 dagen per week en minstens 10 uur per dag plus de schoonmaak van de keuken, voor een uurloon van 3,07 euro, en was bovendien gehuisvest in preciaire omstandigheden.

In zijn **arrest van 10 februari 2016** heeft het hof⁵⁰⁰ het vonnis uit eerste aanleg op enkele kleinere bedenkingen na bevestigd. Zo wees het hof erop dat onder 'werving', 'in dienst nemen' moest worden verstaan. Dit impliceert niet dat de aldus in dienst genomen persoon daartoe moet worden gevraagd en sluit niet uit dat het verzoek van de in dienst genomen persoon komt.

499 Corr. Charleroi, 21 maart 2014, 7de k. Zie Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, hoofdstuk 4, punt 2.2., p. 112. Dit vonnis is beschikbaar op de website van Myria: www.myria.be.

500 Bergen, 10 februari 2016, 4de k.

498 Corr. Leuven, 23 februari 2016, 17de k. (definitief).

2.3.5. | Bakkerij

In een **vonnis van 9 februari 2016 heeft de correctionele rechtbank van Namen**⁵⁰¹ twee beklagden, twee Turkse broers, veroordeeld voor mensenhandel en mensensmokkel, en voor hulpverlening bij illegaal verblijf en verschillende inbreuken op het sociaal strafrecht tegenover verschillende werknemers die ze in hun bakkerij uitbuiten. Behalve een winkel hadden ze ook een leveringsdienst op andere verkooppunten. De werknemers moesten 2.000 à 2.400 broden per nacht bakken.

Vier slachtoffers, van wie twee minderjarige rechthebbenden van een overleden werknemster, hebben zich burgerlijke partij gesteld.

Op de verdieping beschikten de beklagden over ongezonde woningen, die de burgerlijke partijen tegen een maandelijkse huurprijs van 400 euro mochten gebruiken. Ze sliepen met vier in een ruimte boven een meelsilo, een bed hadden ze niet en de matras hadden ze de dag van de ophaling van het groot huisvuil op trottoir gevonden. Zowel op vlak van netheid als van hygiëne waren de woonomstandigheden zo smerig dat de schoenzolen door de smerigheid aan de vloer bleven plakken. Om de burgerlijke partijen nog afhankelijker te maken, hielden de beklagden het bedrag van de huurprijs af van hun magere loon. Ook de aankopen van brood en andere benodigheden die de slachtoffers deden in een aanpalende kruidenier, waarvan de beklagden ook eigenaar waren, werd afgetrokken.

Zowel op vlak van sanitair als van veiligheid waren de arbeidsomstandigheden ellendig. Ook de loonvoorwaarden waren onwaardig: het loon schommelde tussen de 2,30 en 3,50 euro per uur, ze moesten 7 dagen op 7, 16 à 17 uur per dag werken.

De beklagden gedroegen zich tegenover de slachtoffers ook gewelddadig en intimiderend. Ook tegenover de kinderen van de slachtoffers waren ze meedogenloos. Zo weigerde een beklagde een doktersbezoek voor een van de kinderen, die ook niet naar school gingen.

Een burgerlijke partij kreeg als morele schadevergoeding 5.000 euro *ex aequo et bono* toegewezen en een provisionele som van 56.263,77 euro als vergoeding voor de materiële schade; de drie kinderen van de overleden werknemster (van wie een meerderjarig is): elk 2.500 euro als morele schadevergoeding en een provisionele

som van 31.722,17 euro als vergoeding voor de materiële schade. De laatste burgerlijke partij, de echtgenoot van de overleden werknemster, kreeg als morele schadevergoeding 5.000 euro en als vergoeding voor de materiële schade, een definitieve som van 127.124,70 euro bruto voor achterstallig loon en 11.099,32 euro als vakantiegeld.

2.3.6. | Vleesverwerkende sector

De **correctionele rechtbank van Dendermonde** heeft op **27 februari 2015** een beklagde en zijn vennootschap veroordeeld voor mensenhandel en verschillende inbreuken op het sociaal strafrecht⁵⁰². Hij stelde verschillende Roemenen te werk in zijn vleesverwerkend bedrijf. Behalve zijn eigen personeel schakelde hij ook twee onderaannemers in voor gedetacheerd personeel. Tal van onregelmatigheden werden vastgesteld (geen LIMOSA-aangifte, geen A1-document waaruit een regelmatige detachering uit Roemenië blijkt, te lage en niet-betaalde lonen,...).

Wat mensenhandel betreft heeft de rechtbank zich gebaseerd op een vorige beslissing van de correctionele rechtbank van Gent. Die stelde dat de tewerkstelling van buitenlandse werknemers zonder arbeidskaart of verblijfsvergunning tegen een minimaal en variabel loon, zonder sociale bescherming, gelijk stond met een gedwongen onderwerping aan willekeur en als mensenhandel moet worden bestempeld.

Zo moesten de niet-gekwalificeerde werknemers minstens 45 uur per week werken. Ze kregen daarvoor 100 euro per week, goed voor een uurloon van 2,22 euro. De werknemers moesten bovendien eerst een waarborg betalen, die ze zouden verliezen indien ze afhaakten.

De beklagden werden ook vervolgd voor huisjesmelkerij maar de rechtbank heeft hen voor deze tenlastelegging uiteindelijk vrijgesproken.

2.3.7. | Nacht-/tweedehandswinkels

Op **5 mei 2015** heeft de **correctionele rechtbank van Namen**⁵⁰³ een beklagde uit Bangladesh bij verstek veroordeeld voor mensenhandel en verschillende tenlasteleggingen op vlak van sociaal recht. Ter zitting

501 Corr. Namen, afdeling Namen, 9 februari 2016, 12de k. (beroep vastgesteld in november 2016).

502 Corr. Oost-Vlaanderen, afdeling Dendermonde, 27 februari 2015, 13de k. (definitief).

503 Corr. Namen Franstalig, afdeling Namen, 5 mei 2015, 12de k. (bij verstek).

hebben de burgerlijke partijen toelichting gegeven bij de omstandigheden waarin ze naar België zijn gekomen en bij hun precare leefomstandigheden (ze sliepen op een mat, de tv die ze hadden kunnen krijgen werd hen afgenomen, ze kregen enkel de restjes uit een restaurant te eten, dringende medische zorgen die ze nodig hadden kregen ze niet en ze mochten slechts één keer per week een douche nemen). Intussen moesten ze wel 12 uur per dag en 7 dagen op 7 werken voor een heel laag loon, naar buiten gaan mochten ze niet en elk contact met de buitenwereld was verboden. Ze werden door beklagde zwaar onder druk gezet en ze hadden schrik voor eventuele represailles tegenover hen en de rest van hun familie in het thuisland. Het bedrijf van beklagde werd burgerlijk aansprakelijk gesteld. De burgerlijke partijen kregen een materiële schadevergoeding van 54.000 euro en een morele schadevergoeding van 10.000 euro toegekend.

In een **uitspraak van 8 februari 2016** heeft ook de **correctionele rechtbank van Luik**⁵⁰⁴ een beklagde en zijn vennootschap veroordeeld voor mensenhandel en diverse inbreuken op het sociaal recht. De vennootschap in kwestie verkocht tweedehandsmeubelen. In dit bedrijf werden een Guineese en een Algerijnse werknemer uitgebuit.

Na de bestanddelen van mensenhandel te hebben overlopen, heeft de rechtbank er in dit verband op gewezen dat aangezien het om omstandigheden ging die in strijd waren met de menselijke waardigheid, het om een subjectieve beoordeling van de situatie ging op grond van een reeks aanwijzingen zoals loon, arbeidstijd, zwartwerk en arbeidsvoorwaarden. In hoofde van de ronselaar hoefde op moreel vlak enkel te worden aangetoond dat de arbeidsvoorwaarden strijdig waren met de menselijke waardigheid om van een voltooid misdrijf te kunnen spreken.

De inbreuken op het sociaal strafrecht (zoals het deels of niet betalen van het loon, het niet-aangeven van de werknemers bij de sociale zekerheid...) mogen dan wel voldoende door het dossier zijn aangetoond, als bewijs van mensenhandel volstaat dit evenwel niet.

Volgens de rechtbank was deze tenlastelegging wel voldoende aangetoond door bijkomende elementen. De rechtbank heeft zich daarvoor gebaseerd op eensluidende en geloofwaardige verhoren van de werknemers, op de tijdens een politie-interventie gedane materiële vaststellingen en op door de werknemers gemaakte en aan de Sociale Inspectie bezorgde foto's.

Die bijkomende elementen waren de volgende: een abnormaal lange arbeidstijd (wekelijks moesten ze 63 uur werken, zonder rustdag, een loon dat niet in verhouding stond tot het werkvolume en niet voldeed aan de minimumbarema's in deze sector (20 euro per dag), loon dat werd ingehouden zagezegd voor de formaliteiten om een arbeidskaart te krijgen; de wil om de werknemers te verbergen door ze tijdens het werk in een hangar op te sluiten; huisvesting op de werkplek in bijzonder precare hygiënische en gezondheidsomstandigheden; de afhankelijkheid van de werknemers van derden voor het krijgen van voedsel; de aanwezigheid van een vluchtweg en de instructies die ze in geval van controle moesten opvolgen; geen medische zorgen bij een arbeidsongeval.

Een van de werknemers die zich burgerlijke partij had gesteld kreeg een provisionele som van 10.000 euro toegekend.

2.3.8. | Maneges

In een **uitspraak van woensdag 13 januari 2016** heeft het **hof van beroep van Bergen**⁵⁰⁵ het vonnis in eerste aanleg van de correctionele rechtbank van Brussel volledig bevestigd⁵⁰⁶. Die laatste had twee beklagden veroordeeld voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting en verschillende inbreuken op het sociaal strafrecht. Ze buitten een koppel Braziliaanse werknemers uit in hun manege. Het hof heeft de straffen evenwel tenietgedaan en de uitspraak van de veroordeling opgeschort.

Het hof heeft er in dit verband op gewezen dat onder 'ronselen', 'in dienst nemen' moest worden verstaan, wat niet impliceert dat de in dienst genomen persoon daartoe moet worden gevraagd en in casu niet uitsluit, dat het verzoek van de in dienst genomen persoon komt. Het hof heeft er nog op gewezen dat de strafbaarstelling niet vereist dat de feiten zich in het kader van een arbeidsovereenkomst afspelen en dat ook geen verhouding van ondergeschiktheid hoeft te worden aangetoond, om op zoek te gaan naar aanwijzingen van een schending van de menselijke waardigheid. Volgens het Hof van Cassatie valt de 'arbeidsprestatie' immers onder het toepassingsgebied van de strafbaarstelling mensenhandel, zodra de waardigheid van de persoon die in dienst wordt genomen om te werken wordt geschonden, ongeacht de duur van die schending.

505 Bergen, 13 januari 2016, 4de k.

506 Corr. Charleroi, 26 april 2013. Zie Jaarverslag Mensenhandel 2012, *Bouwen aan vertrouwen*, deel 2, hoofdstuk 3, punt 2.1.2., pp. 77. Dit vonnis is beschikbaar op de website van Myria: www.myria.be.

504 Corr. Luik, afdeling Luik, 8 februari 2016, 18de k. (beroep).

In dit geval stond de echtgenoot in voor het voederen en onderhouden van zo'n 27 boxen en zo'n 30 paarden. Hij werkte 6 dagen op 7, tien uur per dag voor een loon van aanvankelijk 500 euro en later 750 euro per maand. Volgens schattingen van het Hof bedroeg zijn uurloon tussen de 1,86 en 2,79 euro/uur. Hij moest ook de hulp van zijn echtgenote inschakelen, die dan onbezoldigde arbeid verrichte, om zijn werkdagen op een redelijk uur te kunnen beëindigen.

2.3.9. | Schoonmaak

De **correctionele rechtbank van Brussel** heeft zich op **25 mei 2016** uitgesproken in een belangrijk dossier in de schoonmaaksector. De schoonmaak gebeurde in onderaanneming voor een bekende fastfoodketen⁵⁰⁷. In dit dossier werden niet minder dan twintig beklagden vervolgd. De zaakvoerders van de schoonmaakbedrijven en de bedrijven zelf werden vervolgd als dader en mededader van verschillende inbreuken op het sociaal strafrecht (illegale tewerkstelling van buitenlandse werknemers met en zonder verblijfsvergunning, geen DIMONA-aangifte); een aantal werd ook vervolgd voor mensenhandel tegenover verschillende werknemers. Zes beklagden, franchisenemers van deze restaurantketen, werden vervolgd voor medeplichtigheid van inbreuken op het sociaal recht en verschillende onder hen ook voor feiten van mensenhandel. De fastfoodketen zelf werd enkel vervolgd voor medeplichtigheid van mensenhandel. Twee werknemers hadden zich burgerlijke partij gesteld.

De Sociale Inspectie had in het hele land en gedurende verschillende jaren, nachtelijke controles uitgevoerd. Die controles hadden betrekking op het schoonmaakpersoneel in de verschillende restaurants van de fastfoodketen. Tijdens die controles werden verschillende sociale inbreuken vastgesteld. In de meeste gevallen ging het in de restaurants waar de controles werden uitgevoerd om franchisenemers.

De rechtbank heeft enkel de rechtelijke of feitelijke zaakvoerders van die schoonmaakbedrijven aansprakelijk gesteld. Wat een van hen betreft, wijst de rechtbank op het bestaan van een gesofisticeerd systeem waarbij systematisch zwartwerkers werden ingeschakeld, onder wie een aantal zonder verblijfsvergunning of arbeidskaart, waardoor extreem lage lonen konden worden betaald.

Een aantal werknemers verbleef hier in zeer preciaire

omstandigheden, waardoor het ging om uitbuiting in omstandigheden strijdig met de menselijke waardigheid. Zo liet een werknemer weten dat het werk bijzonder zwaar en lastig was, dat er een onbezoldigde proefperiode was voorzien en dat er per dag ziekte of om zogenaamde taksen te betalen, loon werd ingehouden.

Bij gebrek aan een moreel element heeft de rechtbank de schoonmaakbedrijven vrijgesproken. Aangezien hun wil aansloot bij die van hun aandeelhouders/zaakvoerders, konden ze zich niet tegen hun beslissing verzetten, of een eigen en afzonderlijke wil uiten.

Volgens haar in een gedetailleerde motivering beschreven interpretatie van het dossier, heeft de rechtbank geoordeeld dat de aansprakelijkheid als medeplichtige van de franchisenemers en van het fastfoodbedrijf zelf niet was aangetoond.

De arbeidsauditeur wees erop dat de verantwoordelijken van de franchisenemers-restauranthouders, de daders secundaire steun hadden verleend bij de voorbereiding, uitvoering en voltooiing van het misdrijf waarvoor ze waren vervolgd. Dit standpunt was hoofdzakelijk gebaseerd op de tijdens het afsluiten van de overeenkomsten bepaalde voorwaarden: op basis van de vastgelegde prijzen konden de schoonmaakbedrijven hun sociale verplichtingen duidelijk niet nakomen, waardoor de personeelskosten onvermijdelijk abnormaal laag moesten worden gehouden. Het tijdens de controles blootgelegde uitbuitingssysteem had op die manier in stand kunnen worden gehouden dankzij het netwerk van opdrachtgevers dat uit franchisenemers bestond, die bijgevolg ook medeplichtige van zo'n systeem zouden zijn.

Het fastfoodbedrijf zelf zou onvermijdelijk weet hebben gehad van de vastgestelde inbreuken bij de franchisenemers-restauranthouders aangezien het zelf de schoonmaak had uitbesteed voor de restaurants die het persoonlijk uitbaatte, tegen abnormaal lage prijzen. Het bedrijf heeft daar een einde aan gemaakt na verschillende artikels die na een grootschalige controle in 2007 in de pers zijn verschenen. Het bedrijf zou daar nogal laks op hebben gereageerd door zijn franchisenemers enkel sterk af te raden onderaannemers in te schakelen. De auditeur verweet het bedrijf niet krachtiger te zijn opgetreden na de controles die in 2011 zijn uitgevoerd.

Medeplichtigheid impliceert het samengaan van drie elementen: het bestaan van een hoofdmisdrijf waaraan men meewerkt, de wil om daaraan deel te nemen en de uitvoering van een van de door de wet bepaalde daden van deelneming. De rechtbank heeft erop gewezen dat in bepaalde gevallen, een onthouding ook een daad van deelneming kan zijn.

⁵⁰⁷ Corr. Brussel Franstalig, 25 mei 2016, 59ste k. Het vonnis is definitief, behalve wat de bij verstek veroordeelde beklagde betreft. Een van hen heeft verzet aangetekend en zijn zaak komt opnieuw voor in oktober 2016.

In casu heeft de rechtbank er evenwel op gewezen dat enerzijds de marge tussen de door de auditeur voorgestelde berekening en de door de franchisenemers-restauranthouders aan de schoonmaakbedrijven betaalde som, niet bijzonder significant was. Op basis van die berekening alleen kan er dus niet redelijkerwijze worden opgemaakt dat de zaakvoerders onvermijdelijk kennis hebben gehad van de gepleegde sociale misdrijven. Anderzijds heeft de rechtbank ook geoordeeld dat de zaakvoerders van de franchisenemende bedrijven, na de eerste controles, geen voldoende kennis hebben gehad van de gepleegde sociale misdrijven en dat ze door het voortzetten van de uitvoering van de overeenkomst, er zich medeplichtig aan zouden hebben gemaakt. Ze zijn immers nooit verwittigd, noch officieel verhoord over de eerste uitgevoerde controles en vastgestelde misdrijven. En dit ondanks het feit dat er in de pers artikels waren verschenen en het fastfoodbedrijf een vergadering had georganiseerd om de franchisenemers te waarschuwen voor de gevaren van onderaanneming.

Het fastfoodbedrijf zelf werd enkel vervolgd voor medeplichtigheid aan verschillende tenlasteleggingen inzake mensenhandel. De rechtbank heeft enerzijds geoordeeld dat het bedrijf blijkbaar voorzichtig is geweest, vermoedelijk omwille van zijn reputatie, door een einde te maken aan de schoonmaakovereenkomsten in de restaurants die het persoonlijk uitbaatte. Op basis van de informatie waarover het bedrijf op het ogenblik van de haar ten laste gelegde feiten beschikte, vond de rechtbank anderzijds dat er op dat moment geen enkele reden was om de franchiseovereenkomsten op te zeggen, noch om de verantwoordelijken van de franchisenemers-restauranthouders aan te manen een einde te maken aan de onderaannemingsovereenkomsten die ze vrij hadden afgesloten. De enige informatie waarover het bedrijf op dat ogenblik beschikte was afkomstig van de pers en van een gesprek waar het zelf had om verzocht bij de Sociale Inspectie. De door de Sociale Inspectie opgemaakte processen-verbaal zijn enkel naar de onderaannemers-schoonmaakbedrijven en hun zaakvoerder opgestuurd.

De rechtbank heeft er nochtans op gewezen dat de verschillende vergaderingen en de door het bedrijf genomen initiatieven aan het einde van het onderzoek, nogal bescheiden en weinig efficiënt mogen lijken maar dat dit wel leek aan te sluiten bij de informatie waarover het bedrijf toen kon beschikken.

De rechtbank heeft daarom de zaakvoerders van de franchisenemers-restauranthouders en ook het moederbedrijf vrijgesproken van de verschillende tenlasteleggingen.

De zaakvoerders van de schoonmaakbedrijven die niet zijn verschenen zijn veroordeeld tot gevangenisstraffen van 18 maanden tot 3 jaar, waarvan een aantal met uitstel, en tot boetes van 82.500 euro tot 165.000 euro. Voor zij die wel zijn verschenen heeft de rechtbank de opschorting van de uitspraak van de veroordeling uitgesproken.

De werknemers die zich burgerlijke partij hadden gesteld kregen een materiële en morele schadevergoeding toegekend.

2.3.10. | Fabriek van papieren servetten en verpakkingsproducten

Voor het eerst heeft Myria weet van een vonnis waarin een minderjarige slachtoffer was van economische uitbuiting in een andere sector dan deze van huishoudelijk werk.

In deze zaak die de **correctionele rechtbank van Gent op 20 april 2015**⁵⁰⁸ heeft behandeld, werden twee beklagden en een vennootschap (vierde beklagde) vervolgd voor verschillende tenlasteleggingen inzake sociaal strafrecht. Ze werden ook vervolgd voor mensenhandel met het oog op economische uitbuiting tegenover negen andere personen, van wie een minderjarige. De hoofdbeklaagde en een derde beklagde werden eveneens vervolgd voor valsheid in geschrifte. Vier werknemers hadden zich burgerlijke partij gesteld. Het maatschappelijke doel van de vennootschap is de vervaardiging, de aankoop en verkoop van servetten en verpakkingsproducten.

Het dossier is aan het rollen gegaan na een controle van de Inspectie Werk en Sociale Economie van het Vlaamse Gewest, die er het volgende heeft aangetroffen: verschillende machines, waarvan er een draaide, twee personen aan het werk en achterin de fabriek, een woonruimte waarin een Bulgaarse minderjarige van 14 jaar lag te slapen omdat een van de machines niet werkte. Enkele dagen later werd de zaakvoerder van de fabriek verhoord. Volgens de inspectiedienst waren elf Bulgaarse werknemers aan het werk, zonder dat ze bij de sociale zekerheid waren aangemeld, waarvan er zeven illegaal op het grondgebied waren. Ook de 14-jarige was in dienst, tegen alle bepalingen inzake kinderarbeid in. Een van de tewerkgestelde gezinnen (drie personen) was overigens gehuisvest in een ruimte te midden van de fabriek, die helemaal niet geschikt was voor de huisvesting van personen. Een gerechtelijk onderzoek werd ingesteld, inclusief huiszoekingen en verhoor van alle betrokkenen.

508 Corr. Oost-Vlaanderen, afdeling Gent, 20 april 2015, k. G29. (beroep).

Een aantal werknemers was schijnzelfstandig. In een gedetailleerde motivering heeft de rechtbank aangetoond dat er wel degelijk een arbeidsrelatie tussen de beklaagden en deze werknemers bestond en dat ze dus geen werkend vennoot waren.

De rechtbank heeft de verschillende tenlasteleggingen inzake sociaal strafrecht aangenomen. Zo vertelde de minderjarige dat zijn moeder en zijn vader ook in de fabriek werkten, dat hij zelf er sinds ongeveer 1 week werkte, 7 dagen op 7, 9 uur per dag, en dat hij net als zijn ouders 35 à 40 euro per dag verdiende. Ze waren gratis in de fabriek gehuisvest.

De rechtbank heeft ook de tenlastelegging mensenhandel aangenomen op grond van een combinatie van elementen. De Bulgaarse werknemers werden alle door de hoofdbeklaagde aangenomen, die hun baas was. Ze moesten niet alleen tijdens de week en in het weekend werken, ook 's nachts, vaak meer dan 12 uur per dag en 6 dagen op 7. Het uurloon (2,89 euro) lag ver onder de minimumnormen, ze werden bovendien nog eens onregelmatig betaald en sociale rechten hadden ze niet. Ze woonden in preciaire omstandigheden, in de fabriek of in een nabijgelegen woning. De beklaagden hebben er ook misbruik van gemaakt dat de werknemers het Nederlands niet machtig waren. Die laatsten waren bovendien afhankelijk van het bedrijf van de hoofdbeklaagde. Hij oefende tegenover hen een subtiele controle uit, doordat ze gratis moesten werken om hun huur en hun zogenaamde aandelen binnen het bedrijf te betalen. De rechtbank heeft ook rekening gehouden met verzwarende omstandigheden, waaronder de minderjarigheid van een van de werknemers.

De hoofdbeklaagde en het bedrijf werden veroordeeld voor de tenlasteleggingen inzake mensenhandel en sociaal strafrecht. Bij gebrek aan concrete bewijselementen waaruit moest blijken dat hij tijdens de verdachte periode de feitelijke zaakvoerder van de vennootschap was, heeft de rechtbank de tweede beklaagde vrijgesproken. De derde beklaagde werd veroordeeld voor valsheid in geschrifte.

De werknemers die zich burgerlijke partij hadden gesteld kregen een schadevergoeding toegekend tussen de 21.963,5 en 88.241,79 euro.

Het **hof van beroep van Gent** heeft op **19 mei 2016**⁵⁰⁹ de veroordelingen in eerste aanleg bevestigd maar de straffen verlicht. Zo heeft het hof bevestigd dat twee werknemers geen werkende vennoot waren maar werknemers, die zich in een situatie van schijnzelfstandigheid bevonden.

De beklaagden bleven de feiten betwisten maar het hof is hen daarin niet gevolgd.

2.3.11. | Huishoudelijk werk

Verschillende interessante beslissingen, waarvan één in een zaak van een voormalig diplomaat, werden uitgesproken in dossiers van huishoudelijk werk.

Zo heeft de **correctionele rechtbank van Waals-Brabant** zich op **2 april 2015**⁵¹⁰ uitgesproken in een zaak waarbij een koppel onder andere werd vervolgd voor mensenhandel en ontorende behandeling van een Portugese vrouw, die bij hen als huishoudster was tewerkgesteld. Het koppel werd verder nog vervolgd voor huisjesmelkerij in een gebouw in Brussel waarvan het eigenaar was.

De rechtbank heeft de tenlastelegging huisjesmelkerij aangenomen: de beklaagden verhuurden de kelder van het gebouw en verschillende kamers. De plafondhoogte van die ruimtes was onvoldoende en het gebouw vertoonde ernstige gebreken die een rechtstreeks risico waren voor de veiligheid en/of gezondheid van de personen (vochtproblemen, geen sanitaire voorzieningen, geen verwarming, ratten...). De rechtbank heeft geoordeeld dat het hier ging om omstandigheden in strijd met de menselijke waardigheid en dat de beklaagden een abnormaal hoge winst uit de verhuur van die woningen hebben gepuurd (200 en 550 euro voor de kelder en 250 à 350 euro voor de andere kamers). Alle slachtoffers bevonden zich in een preciaire sociale situatie (illegaal verblijf, afhankelijk van het OCMW...).

De rechtbank heeft ook de tenlasteleggingen mensenhandel aangenomen. Het slachtoffer werkte al jaren voor de beklaagden en heeft geen enkel loon ontvangen; de werkuren waren aanzienlijk, zo moest ze 's avonds nog werken na een dag als huishoudhulp bij particulieren, en ook tijdens de weekends en op feestdagen; een sociale dekking had ze niet en het werk was gedeeltelijk schadelijk voor de gezondheid. Het slachtoffer moest de was doen, strijken, het huis schoonmaken waar 10 honden leefden en verschillende vogelkooien schoonmaken. Ze had last van longproblemen die waren veroorzaakt of verergerd door de schoonmaak van de vogelkooien.

Het slachtoffer bevond zich bovendien in een preciaire administratieve en sociale situatie.

509 Gent, 19 mei 2016, 3de k.

510 Corr. Waals-Brabant, 2 april 2015, 6de k. (beroep vastgesteld in februari 2017).

De rechtbank heeft zich gebaseerd op de verklaringen van het slachtoffer, op verschillende getuigenissen en op onderzoek van de gsm van het slachtoffer, waaruit bleek dat ze aan bedreigingen en druk was blootgesteld. De uitleg van de beklaagden werd door de rechtbank als ongelooftwaardig en leugenachtig beschouwd.

De rechtbank heeft de beklaagden wel vrijgesproken voor de tenlastelegging onderende behandeling. Een aantal van de strafbaar gestelde gedragingen was niet dermate ernstig om te kunnen vaststellen dat ze in de ogen van het slachtoffer of in de ogen van derden als gevolg hebben gehad te krenken of de menselijke waardigheid ernstig aan te tasten.

Het slachtoffer kreeg als vergoeding voor materiële schade 5.000 euro provisioneel toegekend. PAG-ASA had zich ook burgerlijke partij gesteld maar de rechtbank houdt wat dat betreft de uitspraak aan.

In een zaak die in een vorig verslag aan bod is gekomen⁵¹¹ heeft het **hof van beroep van Brussel** in een **vonnis van 12 mei 2015**⁵¹², het door de correctionele rechtbank van Brussel in eerste aanleg uitgesproken vonnis bevestigd⁵¹³. Die laatste had een Congolese beklagde, die een landgenote die voor haar zoon met een handicap moest zorgen, uitgebuit, veroordeeld voor mensenhandel en verschillende tenlasteleggingen inzake sociaal strafrecht. Het slachtoffer werd niet betaald voor het werk dat ze verrichtte en moest in de kinderkamer op de grond slapen. Niet alleen zorgde ze voor het kind, ze deed ook het huishouden en de boodschappen. Bij haar aankomst in België had ze haar paspoort aan de beklagde moeten afgeven.

Het hof heeft erop gewezen dat de verklaringen van de burgerlijke partij, met name over de huisvestingsomstandigheden, door de tijdens de Sociale Inspectie gedane vaststellingen werden bevestigd. Wat het ingehouden paspoort betreft oordeelde het hof dat de beklagde op die manier elk initiatief op een eventuele regularisatie van de situatie van haar zogenaamde vriendin belette en haar vrij verkeer, dat sowieso reeds was bemoeilijkt doordat ze voor de geleverde prestaties geen loon kreeg, belemmerde.

Het hof heeft de in eerste aanleg uitgesproken gevangenisstraffen en boetes verminderd maar de aan de burgerlijke partij toegekende sommen bevestigd.

Voormalig diplomaat

De **arbeidsrechtbank van Brussel** moest zich buigen over een zaak van huishoudelijk werk bij een voormalig diplomaat en zijn echtgenote⁵¹⁴. Een werkneemster is verschenen door bemiddeling van haar vakbondsafgevaardigde. Ze had haar vroegere werkgevers, een intussen gescheiden Marokkaans koppel, gedagvaard om hen te veroordelen tot betaling van een schadevergoeding voor een bedrag gelijk aan haar achterstallige loon en van een som van 2.500 euro *ex aequo et bono* als vergoeding voor de schade veroorzaakt door het misdrijf mensenhandel.

Ten tijde van de feiten was de echtgenoot viceconsul bij de Marokkaanse ambassade te Brussel. Via de zuster van de echtgenote was de werkneemster gevraagd om voor de kinderen van het koppel (onder wie één autistisch kind) te komen zorgen, voor een aangekondigd loon van 150 euro per maand. Eerst had ze een speciaal paspoort gekregen. Ze leefde in het gezin waar ze instond voor de kinderen, het huishouden, het eten klaarmaken, de was en de strijk. Haar werkgever had in België de eerste stappen gezet bij de Belgische dienst Protocol van Buitenlandse Zaken, om voor haar een bijzonder verblijfsdocument te regelen. Dit werd geweigerd omdat viceconsuls niet voor dat soort privileges in aanmerking komen. De werkneemster had vervolgens een aanvraag voor een verblijfsvergunning ingediend, wat haar is geweigerd (geen uitzonderlijke omstandigheden die rechtvaardigen dat dit verzoek in België wordt geformuleerd). Daarop heeft ze bij de Sociale Inspectie een klacht ingediend om de omstandigheden aan te klagen waarin ze was tewerkgesteld en om in aanmerking te kunnen komen voor het statuut van slachtoffer van mensenhandel.

De arbeidsauditeur had de Dienst Vreemdelingenzaken erover ingelicht dat zijn ambt een gunstig advies uitbracht om de werkneemster het slachtofferstatuut toe te kennen. Het dossier was immers geseponeerd omdat haar werkgever op dat ogenblik diplomatiek onschendbaar was en dus niet strafrechtelijk kon worden vervolgd.

Als diplomatiek ambtenaar en familielid van een diplomaat riepen de werkgevers de immuniteit van rechtsvervolging in, waardoor de rechtbank zich onbevoegd moest verklaren. Na een gedetailleerd onderzoek van de Conventie van Wenen en van de periodes tijdens dewelke de werkgever (en zijn echtgenote) onschendbaar waren, heeft de rechtbank de exceptie van onbevoegdheid verworpen. Het is immers op het ogenblik waarop de rechtbank een uitspraak doet dat ze moet nagaan of de

511 Zie Jaarverslag Mensenhandel 2012, *Bouwen aan vertrouwen*, deel 2, hoofdstuk 3, punt 2.1.2., pp. 77. Dit vonnis is beschikbaar op de website van Myria: www.myria.be.

512 Brussel, 12 mei 2015, 11de k.

513 Corr. Brussel, 22 januari 2013, 58ste k.

514 Arb. Brussel Franstalig, 18 juni 2015, 4de k. (beroep ingediend door een van de werkgevers).

hoven en rechtbanken bevoegd zijn om kennis te nemen van een vordering en niet op het ogenblik waarop de dagvaarding werd betekend. In casu waren de werkgevers naar Marokko teruggekeerd en was de echtgenoot niet langer diplomaat. Net zo min als zijn (ex-)echtgenote kon hij nog langer aanspraak maken op onschendbaarheid.

De rechtbank heeft geoordeeld dat mensenhandel was aangetoond: terwijl de werkneemster zich aanvankelijk enkel met de kinderen van het koppel moest bezighouden, moest ze uiteindelijk ook het huishouden en de boodschappen doen, eten klaarmaken, de was en de strijk doen. Ze sliep in de kamer van de kinderen. Ze kreeg 150 euro per maand, sociale dekking had ze niet en ze moest steeds beschikbaar zijn. Een uurrooster had ze ook niet en haar bewegingsvrijheid was zeer beperkt. De rechtbank heeft er in dit verband op gewezen dat het al dan niet afnemen van het paspoort van de werkneemster bij haar aankomst en het verbod dat ze al dan niet had gekregen om het appartement te verlaten, nog geen noodzakelijke omstandigheden vormden om van het misdrijf mensenhandel te kunnen spreken. De rechtbank heeft geoordeeld dat de werkneemster door de betrokkenen was aangeworven, gehuisvest en opgevangen om haar te doen werken in omstandigheden die in strijd waren met de menselijke waardigheid.

De rechtbank heeft het verzoek om schadevergoeding voor mensenhandel ontvankelijk en gegrond verklaard. Ze heeft de werkneemster daarom de gevraagde morele schadevergoeding toegekend. De rechtbank heeft overigens ook de heropening van de debatten gevraagd zodat de werkneemster het bedrag van het achterstallige loon kon berekenen waarop ze aanspraak kan maken onder de vorm van een schadevergoeding. En dit rekening houdend met de gepresteerde uren zoals berekend door de rechtbank en om haar vroegere werkgevers de mogelijkheid te bieden over de aldus uitgevoerde berekeningen te debatteren.

2.4. | Uitbuiting van de bedelarij

In een verstekvonnis, dat gepresenteerd werd in het vorig jaarverslag⁵¹⁵, veroordeelde de **correctionele rechtbank van Brussel** vier beklagden voor mensenhandel wegens

uitbuiting van de bedelarij⁵¹⁶.

De vier Roemeense beklagden vormden één familie, die de bedelarij van Roemeense landgenoten met een fysieke handicap organiseerde en uitbuitte.

Door middel van observaties werd hun modus operandi aan het licht gebracht. De beklagden en de slachtoffers begaven zich naar drukke en publieke plaatsen. Ze hielden de slachtoffers vanop een zitbank, tramhalte of bushalte constant in het oog. De slachtoffers gingen af en toe naar de beklagden om discreet hun inkomsten af te geven. In ruil kregen ze dan soms iets te eten of te drinken. Ze woonden in erbarmelijke omstandigheden in bij de daders. Daarnaast zouden de beklagden vanuit Roemenië ook andere bedelaars naar hier hebben gehaald. Die werden door hun andere familieleden uitgebuit.

De vier daders werden bij verstek allen tot een gevangenisstraf van vijf jaar veroordeeld. De rechtbank sprak ook een verbeurdverklaring uit voor 39.868 euro. Dat is het bedrag dat de familie op vijftien maanden met de bedelarij zou verdiend hebben. Myria, dat zich burgerlijke partij stelde in deze zaak, kreeg een symbolische schadevergoeding van 1 euro.

De beklagden tekenden verzet aan en de **rechtbank** deed opnieuw uitspraak in een **vonnis van 19 mei 2016**⁵¹⁷. Ze betwistten dat er sprake was van exploitatie van bedelarij. Ze argumenteerden dat binnen de Romacultuur iedereen solidair is met elkaar. Ze vormen een gemeenschap en familie. De bedelarij gebeurt uit menselijk lijden en de noodzaak om te overleven. Ze riepen in dat er een sterke familiale band bestond met de slachtoffers.

De rechtbank meende echter dat er in het strafdossier voldoende elementen zijn die aantonen dat de slachtoffers werden uitgebuit. De rechtbank volgde de argumenten van de vermeende familiale band niet. De verklaringen daarover in het strafdossier waren tegenstrijdig. De slachtoffers konden geen informatie geven over de familieverbanden en een van de beklagden had bij een eerste verhoor verteld dat ze de slachtoffers hadden aangetroffen in het Noordstation in Brussel. De rechtbank oordeelde dat solidariteit haar grenzen kent. Uit het strafdossier bleek dat de beklagden hulpeloze personen van Roemeense nationaliteit met een zeer zware fysieke handicap ronselden, hen mee naar België brachten of lieten overkomen om hen hier te huisvesten en te laten werken in zeer mensonwaardige omstandigheden.

De beklagden hadden een controlefunctie en namen het

515 Corr. Brussel, 3 maart 2015, 60me k. Zie Jaarverslag Mensenhandel en Mensensmokkel 2015, *Schakels verbinden*, deel 2, hoofdstuk 4, punt 1.3., p. 123.

516 Zie in dit verband ook de focus van dit verslag (deel 2).

517 Corr. Brussel, 19 mei 2016, 60me k. (definitief).

bedelgeld in ontvangst. Dat geld hielden zij voor zichzelf, de slachtoffers hielden niets over aan de bedelactiviteiten. Uit het financieel onderzoek bleek dat de beklaagden grote bedragen overmaakten aan hun familie in Roemenië. De rechtbank achtte het ook voor bewezen dat de beklaagden een gewoonte gemaakt hadden van hun activiteiten. Toch waren er niet voldoende bewijzen dat de bedelactiviteiten gebeurden in het kader van een vereniging. De beklaagden waren familiaal wel goed georganiseerd maar dat wijst niet op een vereniging zoals bedoeld in het Strafwetboek. Die verzwarende omstandigheid werd dus niet weerhouden.

De rechtbank herleidde de straf tot een gevangenisstraf van 44 maanden, een deel met uitstel, en hoge geldboetes. Er werden ook grote bedragen verbeurdverklaard die rechtstreeks uit de bewezen misdrijven voortvloeien.

De schadevergoeding voor Myria van 1 symbolische euro werd bevestigd.

3. MENSENSMOKKEL

Criminele organisatie van Vietnamese smokkel

In een beslissing van **22 april 2016** heeft de **correctionele rechtbank van Brussel**⁵¹⁸ vijf beklaagden met de Vietnamese nationaliteit, waarvan drie bij verstek, veroordeeld voor mensensmokkel, onder andere tegenover drie minderjarigen. Samen met een zesde beklaagde werden ze ook veroordeeld om op verschillende manieren actief te zijn geweest binnen een criminele organisatie.

De beklaagden waren betrokken bij een internationaal netwerk van smokkelaars. Personen die uit Vietnam afkomstig waren, werden tegen een aanzienlijke vergoeding hoofdzakelijk naar het Verenigd Koninkrijk gesmokkeld. De helft van de reis werd betaald bij het vertrek uit Vietnam, de andere helft door de familie zodra de overtocht was geslaagd. Een reis naar België of Frankrijk kostte zo'n 20.000 euro, een reis naar Engeland 5.000 à 6.000 euro meer. Het geld werd betaald aan de ouders van de hoofdbeklaagde. Hij stond aan het hoofd van de organisatie. Een andere beklaagde beheerde de kassa en stond in voor de logistiek van de organisatie. Een derde fungeerde als chauffeur.

Personen die naar Engeland wilden gaan, werden ondergebracht in safehouses in Brussel en vervolgens naar de parking van Groot-Bijgaarden gebracht. Daar stapten ze op vrachtwagens richting Calais en vervolgens Verenigd Koninkrijk (ofwel in de cabine van de vrachtwagen met medeweten van de chauffeur, ofwel in de oplegger te midden van de lading, soms met gevaar voor eigen leven).

Leden van de organisatie die contacten legden om mensen afkomstig uit Oekraïne via Oost-Europa of via Zuid-Europa te kunnen aanvoeren, stippelden routes uit in de landen waar de kandidaat-migranten doorheen trokken.

De feiten zijn aan het licht gekomen na de ontdekking van verschillende mensen zonder papieren in vrachtwagenopleggers in Groot-Bijgaarden en Calais. De meeste betrokkenen en de modus operandi konden op basis van telefoontaps worden blootgelegd. Ook zijn verschillende observaties uitgevoerd. Bankonderzoek heeft geldtransfers via Western Union vanuit België en andere West-Europese landen naar Vietnam blootgelegd.

Het hoofd van de organisatie werd bij verstek veroordeeld tot een gevangenisstraf van 10 jaar en een boete van 90.000 euro.

PAG-ASA en Myria hadden zich burgerlijke partij gesteld en kregen elk 1 euro.

Koerdisch-Palestijnse smokkelbende

In een dossier dat eerder in dit verslag aan bod komt⁵¹⁹, boog de **correctionele rechtbank van Brugge op 21 oktober 2015**⁵²⁰ zich over een dossier van een Koerdisch-Palestijnse smokkelbende die personen via Brugge en daarna via de zeehaven van Zeebrugge naar het Verenigd Koninkrijk smokkelde. De feiten dateren van einde 2014 tot begin 2015. De zaak kwam aan het rollen toen de Scheepvaartpolitie in Zeebrugge vluchtelingen aantroef in een vrachtwagen. Na ondervraging van de slachtoffers kwam de politie informatie te weten op basis waarvan een verder gerechtelijk onderzoek gevoerd werd via telefoontap en observaties.

De slachtoffers werden op vrachtwagens richting Zeebrugge geplaatst. Via een Facebook-groep kwamen smokkelaars en vluchtelingen met elkaar in contact. De personen moesten tussen de 1.800 euro voor één poging en 3.500 euro voor meerdere pogingen betalen. Voor 6.000 pond werden bepaalde personen omgekocht om een succesvolle afloop te garanderen.

⁵¹⁸ Corr. Brussel Franstalig, 22 april 2016, 47ste k. (definitief voor de beklaagden die veroordeeld werden op tegenspraak).

⁵¹⁹ Zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 3.1.

⁵²⁰ Corr. West-Vlaanderen, afdeling Brugge, 21 oktober 2015, 17de k. (definitief).

Twee hoofdbeklaagden werden beschouwd als hoofd van de bende en hadden de smokkelactiviteiten als hoofdbezigheid. De eerste beklagde is de organisator. Hij besliste wie werd gesmokkeld en tegen welke bedragen. De tweede beklagde pikte vluchtelingen op en bracht ze naar de snelwegparkings waar hij gepaste vrachtwagens uitzocht. Soms werkte hij ook als chauffeur voor andere smokkelaars. Beiden hadden een zeer minachtende houding tegenover de slachtoffers (ze spraken van ‘dieren’).

Twee andere beklagden leverden hand- en spandiensten. De ene was automecanicien en zorgde voor tijdelijke huisvesting van de slachtoffers en hij maakte publiciteit voor de smokkelactiviteiten. De andere was tussenpersoon tussen potentiële klanten en die organisator. Hij begeleidde en briefte de slachtoffers. Deze laatste beweerde zelf ook eerder slachtoffer te zijn geweest van smokkelpraktijken. Door zijn precaire verblijfssituatie zou hij de facto gedwongen zijn tot die feiten.

De beklagden werden vervolgd voor mensensmokkel met verzwarende omstandigheden. De rechtbank veroordeelde de twee hoofdbeklaagden tot gevangenisstraffen van respectievelijk 4 jaar en 5 jaar, en tot hoge geldboetes. De twee andere daders werden vrijgesproken voor enkele verzwarende omstandigheden. Zij kregen elk 1 jaar gevangenisstraf. Er werden ook hoge bedragen en verschillende zaken verbeurdverklaard. Uit het onderzoek bleek dat een deel van het geld naar het thuisland was doorgesluist.

Myria had zich burgerlijke partij gesteld en kreeg een schadevergoeding van 2.500 euro.

Koerdisch-Afghaanse mensensmokkelbende

In een ander dossier, dat ook aan bod komt in dit jaarverslag⁵²¹ sprak de **correctionele rechtbank van Gent**⁵²² zich op 1 juni 2015 uit over feiten van mensensmokkel van mensen zonder papieren naar het Verenigd Koninkrijk vanuit parkings langs snelwegen. Het onderzoek naar de feiten gebeurde via onder meer telefonieonderzoek, luchtsteun en warmtedetectie, uitlezing van gsm-toestellen en vaststellingen door de politiediensten ter plaatse.

Drie beklagden werden vervolgd voor mensensmokkel met verzwarende omstandigheden. De eerste en tweede beklagde werden vervolgd voor feiten in de periode december 2014-januari 2015. De derde beklagde

voor feiten van een nacht in december 2014. De feiten speelden zich af op de parking aan de E17 in Gentbrugge. De beklagden hielpen daar mensen zonder papieren in vrachtwagens te klimmen die naar het Verenigd Koninkrijk reden. De slachtoffers betaalden een som tussen 1.500 euro en 2.200 euro. Het waren vaak Koerden, en ook Albanen. De eerste beklagde stuurde de tweede en derde beklagde aan. Hij stond duidelijk in een hiërarchisch hogere positie en was de beheerder en organisator van de parking. De eerste beklagde maakte deel uit van een veel grotere internationale mensensmokkelstructuur en ontving instructies van een Iraanse dame in Nederland. Zij zorgde ook voor de aanvoer van ‘passagiers’ die moesten gesmokkeld worden. Zij is diegene die gecontacteerd werd als het transport gelukt was. Ze werkte via verschillende tussenpersonen, allemaal smokkelaars. Zij zorgde ook voor de financiële transacties, de opbrengsten werden verdeeld onder de verschillende smokkelaars. Daarnaast was er ook een safehouse in het Brusselse waar de mensen zonder papieren bij aankomst werden opgevangen. De contacten werden vaak gelegd via een café in het Brusselse, dat diende als ontmoetingsplaats. De tweede en derde beklagde verbleven in een chalet aan de parking gelegen. Ze vingen daar mensen zonder papieren op en voorzagen hen van voedsel en dekens in afwachting van een vrachtwagen. Ze keken uit dat er geen politie in de buurt was en kozen de vrachtwagens uit, vooral Hongaarse, op aangeven van de eerste. Ze sneden de vrachtwagens open zodat de mensen zonder papieren er konden in klimmen. De tweede beklagde zou op een bepaald ogenblik geprobeerd hebben uit de structuur te stappen maar werd bedreigd met de dood en geslagen en met kokend water mishandeld door een van de tussenpersonen. Uit de informatie in het strafdossier blijkt dat de derde beklagde ook wachtte op transport naar het Verenigd Koninkrijk en daarvoor diensten verleende. In totaal was er sprake van minstens elf transporten waarbij 43 slachtoffers betrokken waren.

De rechtbank achtte de feiten van mensensmokkel voor elk van de beklagden bewezen, en ook de verzwarende omstandigheden. De rechtbank sprak zware boetes uit die werden vermenigvuldigd met het aantal slachtoffers: voor de eerste beklagde waren dat 43 personen, voor de tweede beklagde 37 transporten en voor de derde beklagde drie personen. Daarnaast werd de eerste beklagde veroordeeld tot een gevangenisstraf van 40 maanden. Hij was in 2005 in Frankrijk al veroordeeld voor gelijkaardige feiten. De tweede beklagde werd veroordeeld tot 18 maanden, de derde bij verstek tot één jaar. De rechtbank veroordeelde ook de verbeurdverklaring van geldsommen. Myria, dat zich burgerlijke partij stelde, kreeg een schadevergoeding van 2.500 euro.

521 Zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 3.2.

522 Corr. Gent, 1 juni 2015, 28ste k. (beroep).

De eerste beklagde ging in beroep tegen het vonnis maar het **hof van beroep van Gent**⁵²³ bevestigde de beslissing van de rechtbank.

Albanese mensensmokkelbende

Deze zaak draait rond een goed gestructureerde smokkelbende met internationale vertakkingen in het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Nederland en Frankrijk. Het bewijs werd voornamelijk verkregen via telefoontap. De **correctionele rechtbank van Brussel** heeft zich hierover uitgesproken in een **vonnis van 6 oktober 2015**⁵²⁴.

De beklagden maakten deel uit van een criminele organisatie die in België aangekomen Albanese onderdanen naar het Verenigd Koninkrijk smokkelde. De slachtoffers werden bij hun aankomst in Brussel of Gent opgevangen door de smokkelaars en in panden ondergebracht in de buurt van het Brusselse Zuidstation. Vandaar werden de personen naar verschillende parkings gebracht langs autosnelwegen in Vlaanderen waar ze in vrachtwagens werden geladen. Andere bendeleden zorgden ervoor dat slachtoffers van Brussel naar Nederland geraakten en vandaar naar het Verenigd Koninkrijk gesmokkeld werden. De feiten dateren van einde 2013 tot midden 2014. De bende had ook contacten met vrachtwagenbestuurders die de (garantie)transporten uitvoerden. De slachtoffers betaalden tussen de 2.500 euro en 5.700 euro, of zelfs tot 6.000 pond per persoon, naargelang het om een transport zonder of met garantie ging. Soms kregen ze valse Roemeense identiteitsdocumenten. Naargelang de prijs werden de slachtoffers gesmokkeld in de cabine of de laadruimte van de vrachtwagens. Soms moeten ze zich verstoppen in kartonnen dozen in vrachtwagens. Er werden ook mensen in de lege tank van een transportwagen voor vloeistoffen verstoppt. Sommige slachtoffers verkleedden zich als priesters. De bagage en gsm-toestellen werden van de slachtoffers afgenomen en nadien per post opgestuurd naar het Verenigd Koninkrijk als het transport gelukt was. Er bevonden zich veel minderjarige kinderen onder de gesmokkelde slachtoffers. Ouders met kleine kinderen werd gevraagd om medicatie te geven tijdens het smokkeltraject om ze te kalmeren. Door misbruik te maken van het vertrouwen of de lichtgelovigheid van de slachtoffers werd geld van hen afgetrokkend. Sommige beklagden deden zich voor als hooggeplaatste functionarissen of medewerkers van de ambassade om op die manier geld te ontnemen van hun slachtoffers.

523 HvB Gent, 3 november 2015, 4de k.

524 Corr. Brussel Nederlandstalig, 6 oktober 2015, 51ste k. (beroep vastgelegd in december 2016).

Elf beklagden worden vervolgd, onder wie zowel organisatoren als uitvoerders van de smokkelactiviteiten, voor onder meer mensensmokkel met verzwarende omstandigheden zoals het feit dat sommige slachtoffers minderjarig waren. Verschillende beklagden waren niet aan hun proefstuk toe. Een van de verdachten werd in 2004 al eens veroordeeld voor mensensmokkel, een andere voor moord. De elf beklagden worden allemaal veroordeeld tot gevangenisstraffen van zes jaar, vijf jaar, drie jaar en twee jaar en tot hoge geldboeten.

Myria stelde zich burgerlijke partij en kreeg een symbolische schadevergoeding van 1 euro.

Iraanse mensensmokkelbende

De **correctionele rechtbank van Antwerpen**⁵²⁵ sprak zich uit op 31 maart 2015 over een zaak van mensensmokkel vanuit Iran naar België. De feiten deden zich voor in 2011. Drie slachtoffers stelden zich burgerlijke partij.

De beklagde smokkelde de drie slachtoffers vanuit Iran via Turkije, Griekenland en Italië uiteindelijk naar België. Hij vroeg hiervoor zeer hoge bedragen, tot 16.500 euro. Er werd gebruikgemaakt van valse identiteitsdocumenten. Hij hield de slachtoffers voor dat hij verblijfsdocumenten voor hen kon bekomen. Hij hielp hen bij het indienen van een fictieve asielaanvraag. De beklagde schuwde bovendien bedreigingen en geweld niet. Een van de slachtoffers zou hij verplicht hebben diefstallen te plegen. Het strafdossier was samengesteld uit telefonieonderzoek, verklaringen en andere elementen.

De rechtbank oordeelde de beklagde schuldig aan mensensmokkel met verzwarende omstandigheden. De rechtbank oordeelde ook dat er sprake was van een volledig netwerk van personen dat klaarstond voor de beklagde in Iran, Turkije en verschillende Europese landen om medewerking te verlenen. Alleen de verzwarende omstandigheid dat misbruik werd gemaakt van de kwetsbare situatie van de slachtoffers werd niet bewezen geacht. Volgens de rechtbank stond de preciaire situatie van de slachtoffers niet vast, er werd niet aangetoond dat zij zich om sociaaleconomisch redenen in een preciaire administratieve toestand verkeerden voor zij in contact kwamen met de beklagde.

De beklagde werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van 40 maanden en een geldboete. De slachtoffers kregen alle drie een forfaitaire schadevergoeding voor de geleden morele en materiële schade van 2.500 euro toegekend.

525 Corr. Antwerpen, 31 maart 2015, k. AC4 (definitief).

Mensenhandel en mensensmokkel via studentenvisa

In deze zaak, behandeld door de **correctionele rechtbank van Leuven in een vonnis van 12 mei 2015**⁵²⁶, werd de beklaagde vervolgd voor feiten tussen 2009 en 2010 van zowel mensenhandel als mensensmokkel. De beklaagde had een netwerk opgezet om Nigeriaanse studenten op pseudo-legale wijze in België te krijgen. Hij zorgde dat verschillende Nigeriaanse onderdanen verblijfspapieren in België kregen als kandidaat-student via een studentenvisum door valse documenten bij een universiteit of hogeschool. Aan de hand van valse documenten werd een dossier voor een studentenvisum opgemaakt. De zogenaamde studenten kregen een intentieverklaring en een voorlopig studentenvisum waarmee ze in België een jaar tijd hadden om zich bij een universiteit of hogeschool in te schrijven en de nodige taallessen Nederlands konden volgen. De slachtoffers betaalden hiervoor 2.300 euro per persoon. Geen enkele van de kandidaat-studenten heeft zich uiteindelijk ingeschreven bij een universiteit of hogeschool. De praktijken kwamen aan het licht doordat de Belgische ambassade in Nigeria opvallend veel aanvragen studentenvisa vaststelde: 62 studenten in totaal. Van 19 personen kon vastgesteld worden dat zij effectief naar België gekomen waren. De beklaagde werd bijgestaan door andere personen die ook via hem in België waren geraakt. Hij gebruikte hen als loopjongen of 'boy' om voor hem zaken te regelen. Zo was er iemand die zijn bankrekening ter beschikking stelde, iemand die de aanvraagdossiers bij de hogescholen indiende... De opbrengsten van die activiteiten gebruikte de beklaagde om te investeren in onroerende goederen in Lagos, Nigeria. Ook dat deed hij via tussenpersonen zodat hij zo lang mogelijk zelf buiten beeld kon blijven.

Het gerechtelijk onderzoek werd gevoerd aan de hand van af luistermaatregelen, huiszoekingen, verklaringen van 'studenten' en studentenadministraties, een rogatoire opdracht in Nigeria en een financieel onderzoek.

De beklaagde werd vervolgd voor mensensmokkel met verzwarende omstandigheden. Hij werd ook vervolgd voor mensenhandel met als doel de slachtoffers tegen hun wil een misdrijf te doen plegen met verzwarende omstandigheden. Beklaagde zou ook verschillende kandidaat-studenten seksueel misbruikt hebben, meer bepaald toen bleek dat ze niet konden betalen. Hij zou gedreigd hebben hen terug naar Nigeria te sturen. Hij misbruikte de kwetsbare positie van deze personen en zou verschillenden verplicht hebben homoseksuele

betrekkingen met hem te hebben. Daarnaast werd hij ook vervolgd voor het gebruik van valse namen, valsheid in geschrifte en het witwassen van crimineel geld.

Daarnaast zou hij personen gedwongen hebben allerlei hand- en spandiensten te laten verrichten. Hij gebruikte de loopjongen of 'boys' onder meer voor het verzamelen en verzenden van documenten, het legaliseren van documenten, het bewaren van documenten, het in ontvangst nemen van geld, het ophalen van de 'studenten' op de luchthaven. Een van de slachtoffers had zich burgerlijke partij gesteld. Hij beweerde dat hij jarenlang seksueel misbruikt was door de beklaagde. De raadkamer had de beklaagde voor de feiten van verkrachting, aanranding van de eerbaarheid en toebrengen van slagen en verwondingen echter al buiten vervolging gesteld.

De beklaagde betwistte de feiten niet maar wel dat hij een crimineel opzet had. Hij wou zijn landgenoten helpen en handelde om humanitaire redenen of uit vriendschap.

Volgens de rechtbank is de grens tussen mensenhandel en mensensmokkel vrij dun en mensensmokkel kan evolueren naar mensenhandel wanneer de vrije wil in het gedrang komt. De rechtbank oordeelde de tenlasteleggingen van mensensmokkel als bewezen. Behalve voor de tenlastelegging van de verzwarende omstandigheid van mensensmokkel dat misbruik werd gemaakt van de kwetsbare toestand achtte de rechtbank als onvoldoende bewezen. Uit het strafdossier bleek dat de (ouders van de) slachtoffers zelf contact opnamen met de beklaagde en met hem onderhandelden over de prijs en op welke manier het kon gebeuren (adoptie, schijnhuwelijk, etc...). Ook de feiten van seksueel misbruik van verschillende mannelijke studenten konden niet onmiddellijk worden bewezen uit het strafdossier. De rechtbank achtte de feiten van mensenhandel hiervoor niet bewezen. Verschillende slachtoffers hadden in het kader van een statuut van slachtoffer van mensenhandel belastende verklaringen daarover afgelegd. Volgens de rechtbank waren er onvoldoende objectieve bewijzen dat de personen door de beklaagde onder druk waren gezet om deel te nemen aan de criminele activiteiten. Ze hadden namelijk zelf ook een voordeel genoten.

De beklaagde was in het verleden al eens veroordeeld tot een werkstraf voor mensensmokkel. De rechtbank veroordeelde de dader tot twee jaar gevangenisstraf, een hoge geldboete en de verbeurdverklaring van geldsommen.

Ook Myria stelde zich burgerlijke partij en kreeg een schadevergoeding van 1 euro. De vordering van het slachtoffer werd afgewezen aangezien de feiten van mensenhandel ten aanzien van hem niet voor bewezen geacht werden.

⁵²⁶ Corr. Leuven, 12 mei 2015, 17de k. (beroep).

Tewerkstellingsfraude

De **correctionele rechtbank van Antwerpen** sprak zich ook uit over verschillende zaken⁵²⁷ van tewerkstellingsfraude.

Het ging over verschillende losstaande situaties waarbij de beklaagden tegen betaling hun identiteit ter beschikking stelden aan personen die onwettig op het grondgebied verbleven met het oog op tewerkstelling van deze personen. Die personen werkten gedurende verschillende periodes vooral via interimkantoren bij verschillende bedrijven. De beklaagden werden vervolgd voor mensensmokkel met het oog op het verkrijgen van een vermogensvoordeel met verzwarende omstandigheden. In de vier zaken achtte de rechtbank de feiten bewezen en veroordeelde ze de beklaagden.

4. RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURS-RECHTSPRAAK: ARREST INZAKE ARTIKEL 134QUINQUIES VAN DE NIEUWE GEMEENTEWET

De vennootschap en de zaakvoerder van een café in de Antwerpse prostitutiewijk hadden een vordering tot schorsing wegens uiterst dringende noodzakelijkheid ingediend bij de Raad van State. Deze vordering beoogde de schorsing van de uitvoering van het verbod die de Antwerpse burgemeester had opgelegd, om tijdens een periode van 3 maanden een activiteit of exploitatie binnen dit café uit te oefenen, op straffe van een dwangsom van 3.000 euro per dag in geval van niet-naleving ervan.

De burgemeester had deze beslissing getroffen op grond van artikel 134*quinquies* van de nieuwe gemeentewet. Dat

artikel bepaalt dat "indien er ernstige aanwijzingen zijn dat in een inrichting feiten plaatsvinden van mensenhandel als bedoeld in artikel 433*quinquies* van het Strafwetboek of feiten van mensensmokkel als bedoeld in artikel 77*bis* van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, kan de burgemeester, na voorafgaand overleg met de gerechtelijke instanties, en na de middelen van verdediging van de verantwoordelijke te hebben gehoord, besluiten deze inrichting te sluiten voor de duur die hij bepaalt. (...). De burgemeester is gemachtigd om de inrichting te doen verzegelen indien het sluitingsbesluit niet wordt nageleefd. (...). De sluitingsmaatregel duurt maximum zes maanden. Na het verstrijken van deze termijn vervalt het besluit van de burgemeester".

De verzoekers waren twee jaar daarvoor reeds in dit verband door de burgemeester verhoord. Die had hen laten weten dat hij van plan was de zaak op grond van dit artikel te sluiten. Zo ver is het toen niet gekomen maar de verzoekers waren formeel verwittigd en er was hen uitdrukkelijk gevraagd een einde te maken aan gedragingen binnen hun zaak die de openbare orde en veiligheid in het gedrang brachten. Er was hen meegedeeld dat in geval er nieuwe feiten van mensenhandel werden vastgesteld, men niet zou aarzelen om maatregelen te treffen. Wat dan ook is gebeurd met de beslissing van de burgemeester van 29 april 2016. Die had vooraf al navraag gedaan bij de procureur des Konings of hij daar bezwaren tegen had. De procureur liet weten dat hij er geen had, te meer omdat er bij hem twee strafdossiers met betrekking tot deze zaak hangende waren. Het ging daarbij om onderzoeken naar smokkel van jonge Nigeriaanse vrouwen, die bij hun aankomst in België door de exploitant naar de bewuste zaak werden meegenomen, om er als prostituees klanten te lokken en het geld dat ze hadden verdiend aan de pooyer te overhandigen.

De verzoekers riepen verschillende middelen in ter ondersteuning van hun verzoek. Het eerste had betrekking op de schending van de verdediging bij de behandeling van de administratieve vordering tot sluiting van de zaak. Het tweede op het feit dat de betwiste beslissing niet voldoende was gemotiveerd. In zijn **arrest van 17 mei 2016** heeft de **Raad van State**⁵²⁸ beide middelen verworpen. Wat de motivering van de betwiste akte betreft, verwijst de Raad naar de uittreksels uit deze akte en wijst hij er onder andere op dat uit talrijke elementen blijkt dat de exploitante haar bijdrage heeft geleverd tot de illegale praktijken, door de werk-‘omstandigheden’ van de jonge

⁵²⁷ Corr. Antwerpen 5 januari 2016, k. AC4, nr. 56 (bij verstek); Corr. Antwerpen 5 januari 2016, k. AC4, nr. 57 (bij verstek); Corr. Antwerpen, 1 maart 2016, k. AC4, nr. 1070; Corr. Antwerpen, 1 maart 2016, k. AC4, nr. 1071.

⁵²⁸ Raad van State, afdeling bestuursrechtpraak: arrest van 17 mei 2016, nr. 234.755.

Afrikaanse vrouwen in haar zaak te vergemakkelijken, wat haar geld opleverde en haar een reputatie bezorgde.

De verzoekers riepen ook een derde middel in, met name dat de getroffen maatregel niet in verhouding stond tot het nagestreefde doel, een middel dat door de Raad van State ook is verworpen. Bij de getroffen beslissing werd immers niet de maximale duur van 6 maanden toegepast. De verzoekers waren trouwens in het verleden al verwittigd dat indien dat soort feiten zich nogmaals voordeed, de gemeente zou overgaan tot sluiting van de zaak. Het viel overigens te vrezen dat die feiten zich zouden herhalen. In plaats van maatregelen te treffen om de problematiek van mensenhandel binnen hun zaak te bestrijden, minimaliseerden de verzoekers de feiten of negeerden ze die zelf.

De Raad van State heeft dan ook de vordering tot schorsing wegens uiterst dringende noodzakelijkheid verworpen.